

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Studijní obor: Právo a právní věda

Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva

Diplomová práce

Právní režim výstavby ve zvláště chráněných územích

Václav Karger

2015/2016

*„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: **Právní režim výstavby ve zvláště chráněných územích** zpracoval sám. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“*

V Brně dne 30. března 2016

.....
Václav Karger

Na tomto místě bych rád poděkoval panu Mgr. Jakubu Hanákovi, Ph.D., vedoucímu práce, za cenné rady, odborné vedení a čas, který mi věnoval při konzultacích. Poděkování patří také mým nejbližším, zejména rodičům, za jejich podporu při psaní této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá problematikou právního režimu výstavby ve zvláště chráněných územích. Práce vymezuje specifika umístování a povolování staveb ve zvláště chráněných územích, přičemž pozornost je věnována také soustavě Natura 2000. V práci jsou popsány zvláštní právní prostředky, které se v souvislosti s výstavbou v těchto územích uplatňují. Zmíněna je rovněž úloha orgánů ochrany přírody a dalších subjektů, které se na ochraně zájmů ve vymezených územích podílí. Práce se snaží poskytnout ucelený náhled na danou problematiku a umožnit tak lepší porozumění této oblasti.

Klíčová slova

zvláště chráněné území, výstavba, ochrana přírody, národní park, chráněná krajinná oblast, přírodní rezervace, přírodní památka

Abstract

This thesis deals with legal regime of constructions in specially protected areas. It analyses specifics of placement and permissions for buildings in specially protected areas; we also pay attention to the Natura 2000 network. The thesis describes special legal means that are applied in connection with constructions in these areas. We also mention the role of nature protection authorities and other subjects that take part on protecting various interests in the specified areas. The work aims at providing a comprehensive view on the field to enable better understanding of it.

Key words

specially protected area, construction, protection of nature, national park, protected landscape area, nature reserve, natural monument

Seznam použitých zkratek

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
EVL	Evropsky významná lokalita
CHKO	Chráněná krajinná oblast
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NPP	Národní přírodní památka
NPR	Národní přírodní rezervace
NSS	Nejvyšší správní soud
PO	Ptačí oblast
StZ	Stavební zákon
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ZOPK	Zákon o ochraně přírody a krajiny
ZPV	Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí
ZÚR	Zásady územního rozvoje

Obsah

Úvod	8
1. Vymezení pojmů výstavba a stavba	10
1.1 Výstavba	10
1.2 Stavba.....	11
2. Zvláště chráněná území.....	14
2.1 Obecné vymezení ZCHÚ	14
2.2 Právní prostředky ochrany ZCHÚ	15
2.3 Kategorie ZCHÚ	17
2.3.1 Národní parky	18
2.3.2 Chráněné krajinné oblasti	22
2.3.3 Národní přírodní rezervace	24
2.3.4 Přírodní rezervace	25
2.3.5 Národní přírodní památky.....	25
2.3.6 Přírodní památky.....	26
3. Soustava Natura 2000 a její vztah k ZCHÚ	27
3.1 Obecné vymezení.....	27
3.2 Evropsky významné lokality a ptačí oblasti	28
3.3 Právní prostředky ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí..	30
4. Územní plánování a ZCHÚ	31
4.1 Obecné vymezení.....	31
4.2 Územně plánovací dokumentace	32
4.2.1 Zásady územního rozvoje	32
4.2.2 Územní plán.....	35
4.2.3 Regulační plán	38
5. Umísťování a povolování staveb v ZCHÚ	40
5.1 Obecné vymezení.....	40

5.2	Nástroje ochrany ZCHÚ uplatňované v procesu výstavby.....	41
5.2.1	Zákazy výstavby a výjimky ze zákazů	41
5.2.1.1	Zákazy výstavby ve velkoplošných ZCHÚ	41
5.2.1.2	Zákazy výstavby v maloplošných ZCHÚ	42
5.2.1.3	Výjimky podle § 43 ZOPK.....	43
5.2.2	Závazná stanoviska a souhlasy	45
5.2.2.1	Závazná stanoviska	45
5.2.2.2	Souhlasy.....	46
5.2.3	Omezení nebo zákaz činnosti	48
5.2.4	Biologické hodnocení a EIA.....	50
5.2.4.1	Biologické hodnocení	50
5.2.4.2	EIA.....	51
5.2.5	Hodnocení vlivů záměrů na EVL a PO	52
5.3	Povolování staveb v ZCHÚ	55
5.3.1	Územní rozhodování.....	55
5.3.1.1	Územní řízení.....	55
5.3.1.2	Územní rozhodnutí	58
5.3.2	Ohlašování a povolování staveb	60
5.3.2.1	Ohlášení staveb	61
5.3.2.2	Stavební řízení a stavební povolení	62
5.3.3	Užívání staveb.....	65
	Závěr	67
	Seznam použité literatury	69

Úvod

Pro svoji diplomovou práci jsem si zvolil téma právní režim výstavby ve zvláště chráněných územích (dále jen „ZCHÚ“). Toto téma jsem si vybral zejména proto, že jako člověk pocházející z podhůří Jeseníků, jsem častým návštěvníkem těchto přírodně cenných lokalit spadajících pod zvláštní územní ochranu přírody, a tudíž mohu na vlastní oči vidět postupné přetváření obrazu krajiny v těchto územích. Při pohledu na rozrůstající se lyžařské areály, výstavbu nových turistických chat a dalších staveb v těchto chráněných územích jsem si vždy kladl otázku, za jakých podmínek je možné v současné době v ZCHÚ realizovat stavby, a jakými prostředky je veřejný zájem na zachování těchto území prosazován ve vztahu ke stavební činnosti.

Konflikt mezi zachováním vzácných přírodních hodnot v ZCHÚ se zájmem na využívání těchto území, a s tím související stavební činností, je sporem dlouhotrvajícím. Pro jeho řešení poskytuje tuzemská právní úprava určité prostředky, jež by měly umožnit řešení těchto sporů, a to tak, aby v co nejvyšší míře došlo k souladu zájmů ochrany přírody s principem trvale udržitelného rozvoje.

Cílem této práce je vymezit specifika umístování a povolování staveb v ZCHÚ, přičemž pozornost bude věnována rovněž soustavě chráněných území evropského významu Natura 2000, se kterou se ZCHÚ ve značném rozsahu překrývají. V práci budou popsány zvláštní právní prostředky ochrany ZCHÚ, jež se v souvislosti s výstavbou v uvedených územích uplatňují, přičemž v kontextu s těmito nástroji bude zmíněna rovněž úloha subjektů, které se na ochraně zájmů ZCHÚ podílí.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti kapitol. První kapitola se zabývá definováním základních pojmů výstavba a stavba. Obsahem druhé kapitoly je charakteristika ZCHÚ, v rámci níž je provedeno obecné vymezení těchto území a jejich zařazení do systému ochrany přírody a krajiny v České republice. Dále je v této kapitole věnována pozornost jednotlivým kategoriím ZCHÚ, u nichž budou popsány rozdíly jejich regulace. Kapitola třetí obsahuje výklad týkající se soustavy Natura 2000, zabývá se odlišnostmi této soustavy chráněných území od ZCHÚ a popisuje dva základní typy území, jež soustavu Natura 2000 tvoří.

V následujících kapitolách je již věnována pozornost problematice vztahující se k umístování a povolování staveb v ZCHÚ. Ve čtvrté kapitole je nejprve řešena

problematika územního plánování a jeho nástrojů ve vztahu k ZCHÚ, prostřednictvím nichž jsou vytvářeny předpoklady pro budoucí výstavbu. Nejrozsáhlejší kapitola pátá se pak zabývá umístěním a povolováním staveb v ZCHÚ. Po obecném vymezení problematiky je v této kapitole proveden rozbor právních prostředků, které se v rámci regulace výstavby v ZCHÚ uplatňují. V poslední části je pak pro úplnost celé problematiky provedena stručná charakteristika povolovacích procesů dle zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „StZ“).

V této práci je využita analytická, deskriptivní a komparativní metoda. Dále jsou v ní rovněž použity informace z praxe získané na základě žádostí o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Po dohodě s vedoucím práce není do diplomové práce v porovnání se zadáním zahrnuta případová studie. V rámci výkladu je ovšem zmíněna řada praktických příkladů, jež se snaží rozebíranou problematiku čtenářům blíže přiblížit.

Práce vychází z právního stavu ke dni 31. března 2016.

1. Vymezení pojmů výstavba a stavba

První část této práce se věnuje charakteristice dvou důležitých pojmů z oblasti stavebního práva, jež jsou pro účely této práce významné. Pro jejich vymezení jsou využity zejména poznatky z komentovaných znění zákonů a z judikatury.

1.1 Výstavba

V českém právním řádu lze nalézt řadu právních předpisů, které pracují s pojmem výstavba, avšak žádný z těchto předpisů tento pojem blíže nespecifikuje. StZ v § 2 odst. 2 písm. e) obsahuje vymezení obecných požadavků na výstavbu, smyslem tohoto ustanovení je však pouze zastřešit technické vyhlášky vydané k provedení stavebního zákona.¹ S pojmem výstavba dále pracuje například zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, zákon č. 378/2005 Sb., o podpoře výstavby bytů či zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, avšak ani v těchto předpisech legální definici výstavby nenajdeme.

Výstavbu lze charakterizovat jako „*proces realizace nových objektů a jakýchkoliv zásahů do stávajících objektů, označených např. renovace, rekonstrukce, přestavby, vestavby, nástavby, přístavby atp. Výstavba je komplexní proces, jehož výsledkem je realizovaná stavba.*“² Tato charakteristika se obsahově podobá dynamickému pojetí stavby podle stavebních předpisů, jak opakovaně vyjádřil Nejvyšší soud České republiky ve svých rozsudcích, kde konstatoval, že stavební předpisy chápou pojem stavba dynamicky, tedy jako činnost směřující k uskutečnění díla, někdy ovšem i jako toto dílo samotné. Naopak pro účely občanského práva je stavbu nutno vykládat staticky jako věc v právním smyslu, tedy jako výsledek stavební činnosti, který je způsobilý být předmětem občanskoprávních vztahů.³

Na základě výše uvedeného lze tedy shrnout, že výstavba je proces realizace stavby, jehož výsledkem je stavba ve smyslu stavebního díla. Právní režim výstavby

¹ MAREČEK, Jan a kol. *Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 33.

² MATĚJKA, Vladimír; MOKRÝ, Jan. *Slovník pojmů ve výstavbě: doporučený standard, metodická řada, DOS M 01. 01*. 1. vyd. Praha: Informační centrum České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, 2000, s. 170.

³ Viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. 22 Cdo 1118/2005.

pak představuje soubor právních norem, které stanovují podmínky týkající se umístování, povolování a provádění staveb.

1.2 Stavba

Jak již bylo naznačeno výše, stavbu můžeme podle judikatury chápat v dynamickém pojetí stavebně právních předpisů nebo v občanskoprávním statickém pojetí jako výsledek stavební činnosti, který je způsobilý být předmětem občanskoprávních vztahů. Domnívám se, že toto rozlišení neztratilo na použitelnosti i po změnách v právní úpravě a bude využíváno i nadále.⁴ Pro účely této práce se zaměřím na vymezení pojmu stavba podle stavebních předpisů.

Stavba, jakožto základní pojem veřejného stavebního práva, je charakterizována v § 2 odst. 3 StZ. Podle tohoto ustanovení se stavbou rozumí „*veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání.*“ Při posouzení toho, zda je určité dílo stavbou, je proto klíčové určit, zda se jedná o stavební dílo, které vzniká stavební nebo montážní technologií. Podle Malého vyžaduje stavební dílo ke svému vzniku naplnění těchto znaků: 1) účast lidského činitele při výstavbě; 2) použití stavebního materiálu; 3) použití stavební nebo montážní technologie; 4) účel, ke kterému má stavební dílo po svém dokončení sloužit; 5) stavební pozemek.⁵ Pokud dílo všechny tyto znaky splňuje, je považováno za stavební dílo bez ohledu na to, jakým stavebně technickým způsobem je stavba prováděna, jaké konkrétní výrobky, materiály a konstrukce na ni byly použity, zda je omezena doba trvání stavby či pro jaký účel bude sloužit.⁶

Tyto atributy, kterými se jednotlivé druhy staveb od sebe odlišují, však nelze z právního hlediska označit za nevýznamné, jelikož pro různé druhy staveb mohou být stanoveny jiné podmínky jejich povolování a provádění.

Za stavbu jsou dle StZ považovány rovněž výrobky plnící funkci stavby. Jedná se o výrobky, jež nevznikly stavební nebo montážní technologií, a které mají sloužit

⁴ Viz NOVOTNÁ, Monika; ZAHOŘOVÁ Eva. Stavba jako pojem občanského práva. *Epravo.cz* [online]. 2014 [cit. 15.12.2015].

⁵ Viz MALÝ, Stanislav. *Stavební zákon: komentář*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 14.

⁶ Tamtéž, s. 14.

k takovým účelům, k jakým jsou stavby vzniklé stavební či montážní technologií běžně určeny. Hlavním znakem výrobku plnícího funkci stavby je skutečnost, že se tento výrobek nachází na určitém konkrétním místě trvale nebo dlouhodobě.⁷ Příkladem mohou být tzv. mobilní domy. V případě, že se vlastník rozhodne mobilní dům osadit na pozemek, aby plnil trvale nebo dlouhodobě jako svůj hlavní účel funkci stavby (např. pro bydlení), pak se na takový výrobek vztahují povolovací režimy dle StZ.⁸ Jednou z kategorií staveb jsou i stavby pro reklamu, za které se považují stavby, které slouží k reklamním účelům, a dále zařízení, jako jsou informační a reklamní panely, tabule, desky či jiné konstrukce, pokud jejich celková plocha je větší než 8 m². Povolovacím procesům však podléhá i většina ostatních zařízení.⁹

Co se týče doby trvání stavby, StZ definuje pouze stavby dočasné, což jsou stavby, u nichž stavební úřad předem omezí dobu jejich trvání. Logickým výkladem pak lze dovodit, že ostatní stavby, které nemůžeme klasifikovat jako dočasné stavby, jsou stavbami trvalými.

Pojmem stavba se v rámci StZ rozumí v některých případech také její část či změna dokončené stavby.¹⁰ Toto ustanovení má zásadní význam pro právní praxi, jelikož určení, zda se jedná v konkrétním případě o stavbu novou, její část, či změnu dokončené stavby se promítá do povolovacích procesů dle stavebního zákona.¹¹ StZ v tomto ohledu v § 2 odst. 5 definuje tři typy změny dokončené stavby: nástavbu, přístavbu a stavební úpravy.

Co se týče typologie staveb, které se umísťují a povolují v ZCHÚ, je možné konstatovat, že velmi záleží na charakteru a úrovni ochrany daného ZCHÚ. V nejcennějších a nejpřísněji chráněných lokalitách, které jsou lidskou činností dotčeny v minimálním rozsahu, dochází v současné době k umísťování a povolování staveb spíše výjimečně. Značné množství staveb zde ovšem bylo umístěno a povoleno již před rokem 1989, kdy ochrana životního prostředí zdaleka nebyla uplatňována

⁷ Viz rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 08. 12. 2010, sp. zn. Ca 280/2008.

⁸ MACHAČKOVÁ, Jana a kol. *Stavební zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 18.

⁹ Podle § 79 odst. 2 písm. a) StZ nevyžadují rozhodnutí o umístění stavby ani územní souhlas informační a reklamní zařízení o celkové ploše do 0,6 m² umístěvaná mimo ochranná písma pozemních komunikací.

¹⁰ § 2 odst. 4 StZ.

¹¹ MACHAČKOVÁ, op. cit., s. 19.

v takové míře jako dnes. V tomto období byla realizována řada stavebních záměrů, jimiž došlo ke znehodnocení přírodních hodnot na chráněných územích. Jedním z příkladů je například výstavba přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé stráně v jedné z nejvýznamnějších částí Chráněné krajinné oblasti Jeseníky. Mezi typy staveb, jež se v současnosti v ZCHÚ umísťují a povolují, patří stavby určené pro turistický ruch, jako jsou turistické chaty, rozhledny či lanové dráhy. Velmi často se v těchto územích umísťují také některá zařízení, zejména informační panely a tabule. Na velkoplošných ZCHÚ, mimo území s nejpřísnější ochranou, se poté spektrum druhů staveb rozšiřuje. V těchto oblastech se nacházejí rovněž hustěji zastavěné oblasti se stavbami bytového a rekreačního charakteru či některé liniové stavby dopravní a technické infrastruktury, z nichž zřejmě nejvíce propíranou stavbou je výstavba dálnice D8 vedoucí přes Chráněnou krajinnou oblast České Středohoří.¹²

¹² Srov. Stavební činnost. *Krkonošský národní park* [online]. 2016 [cit. 15.12.2015].

2. Zvláště chráněná území

2.1 Obecné vymezení ZCHÚ

Ochrana životního prostředí patří mezi jednu z nejdůležitějších činností prováděných ve veřejném zájmu, jejímž posláním, jak vyplývá již z ústavní deklarace vyjádřené v preambuli ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, je „*společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství*“. Pomyslná stráž nad tímto bohatstvím byla zavedena přijetím řady právních předpisů, které upravují ochranu životního prostředí a jeho složek. Mezi významné složky životního prostředí, jež jsou hodny své ochrany, můžeme zařadit území našeho státu, která jsou z hlediska přírodních a krajinných prvků výjimečná v mezinárodním, národním či regionálním měřítku. Na jejich ochranu zákonodárce vytvořil institut ZCHÚ, kde pro tato území zavedl specifický režim, jež se v určitých ohledech liší od režimu na ostatním území státu. Odlišnost režimů v ZCHÚ a mimo tato území lze spatřovat v tom, že v ZCHÚ dochází k modifikaci některých práv a povinností určitých skupin osob. Jedná se například o osoby, které tato území navštěvují, realizují zde své vlastnické právo k nemovitostem, hospodaří na tomto území, nebo zde mají zájem realizovat určitou stavbu. Modifikace práv a povinností těchto osob se projevuje ve stanovení zákazů a omezení realizace některých činností nebo v určení dalších podmínek, jež jsou pro výkon těchto činností nutné.

V České republice počet vyhlášených ZCHÚ neustále roste. Oproti roku 1989, kdy bylo u nás evidováno 1188 ZCHÚ,¹³ vzrostl jejich počet k roku 2014 na 2562 těchto území, jejichž celková rozloha představovala asi 16 % rozlohy České republiky.¹⁴

Problematika ochrany ZCHÚ je v našem právním řádu upravena zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPK“). Uvedený zákon, který nabyl účinnosti dne 01. 06. 1992, byl v době svého vzniku oceňován za své pojetí respektující moderní trendy v ochraně životního prostředí konce 20. století. Právní úprava obsažená v ZOPK se na rozdíl

¹³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česká republika od roku 1989 v číslech* [online]. 2015 [cit. 17. 12. 2015].

¹⁴ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2014* [online]. 2014, s. 271 [cit. 17.12.2015].

od předchozího zákona č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, ve znění pozdějších předpisů, vyznačuje komplexností ochrany, jelikož neupravuje ochranu přírody a krajiny pouze na vybraných (zvláštních) územích, ale zavedla obecný režim ochrany veškeré přírody a krajiny, rostlin, živočichů a neživé přírody na celém území státu. Legální vymezení obecné ochrany můžeme najít v části druhé ZOPK (§§ 4 – 13), která zahrnuje ustanovení o základních povinnostech při obecné ochraně přírody, vytváření systému ekologické stability, dále pak obecnou ochranu rostlin a živočichů, ochranu volně žijících ptáků, ochranu dřevin rostoucích mimo les, ochranu jeskyní, paleontologických nálezů, krajinného rázu a přechodně chráněných ploch.

Ochrana ZCHÚ patří do zvláštní územní ochrany přírody a krajiny, přičemž její právní úprava je obsažena v části třetí ZOPK. Podle § 14 odst. 1 ZOPK lze za zvláště chráněná území vyhlásit území přírodovědecky či esteticky velmi významná nebo jedinečná. Za taková území se považují nejčastěji lokality s unikátní nebo reprezentativní biologickou rozmanitostí, a to na úrovni druhů, populací i společenstev, dále území s jedinečnou geologickou stavbou, území reprezentující charakteristické prvky krajinného rázu kulturní krajiny a území významná z hlediska vědeckého výzkumu.¹⁵ Mezi cíle ochrany ZCHÚ patří udržení nebo zlepšení dochovaného stavu daného území či jeho ponechání samovolnému vývoji.¹⁶

2.2 Právní prostředky ochrany ZCHÚ

Mezi nejdůležitější právní prostředky ochrany ZCHÚ patří základní ochranné podmínky. Společným rysem těchto podmínek je skutečnost, že na rozdíl od některých dalších prostředků ochrany těchto území zavazují přímo fyzické a právnické osoby. Pro každou z kategorií ZCHÚ jsou ZOPK vymezeny základní ochranné podmínky, jež lze ve své podstatě definovat jako systém relativních zákazů činností. Důležité v této definici je slovo relativní, jelikož ZOPK umožňuje za určitých okolností udělení výjimky ze zákazu činnosti. Základní ochranné podmínky představují obecnou úpravu regulovaných činností pro každou z kategorií. Těmito podmínkami ovšem nelze

¹⁵ MIKO, Ladislav a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 133.

¹⁶ Tamtéž, s. 133.

z důvodu různých předmětů a cílů ochrany u jednotlivých ZCHÚ postihnout všechny činnosti, které by měly v konkrétním ZCHÚ podléhat regulaci. Proto ve zřizovacích předpisech jednotlivých ZCHÚ lze stanovit bližší ochranné podmínky, v nichž lze dle § 44 odst. 3 ZOPK vymežit činnosti a zásahy, které jsou vázány na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody.

Stejně jako pro zájmy chráněné jinými právními předpisy, lze i pro ochranu ZCHÚ vyhlásit ochranné pásmo. Ochranné pásmo je možné charakterizovat jako určité nárazníkové území, jehož smyslem je zmírnit popř. eliminovat nepříznivé vlivy z okolního prostředí na konkrétní ZCHÚ.¹⁷ K vyhlášení ochranného pásma je oprávněn orgán, který vyhlásil ZCHÚ, k němuž ochranné pásmo přináleží, a také forma jeho vyhlášení je stejná jako u příslušného ZCHÚ. V ochranném pásmu mohou být vymezeny zásahy, jež jsou vázány na souhlas orgánu ochrany přírody. Ze zákona je podle § 37 odst. 2 ZOPK nutný souhlas ke stavební činnosti, terénním a vodohospodářským úpravám, k použití chemických prostředků a změnám kultury pozemku. Další zásahy poté upravují jednotlivé předpisy, jimiž byla ochranná pásma vyhlášena.

Pro usměrňování lidské činnosti v jednotlivých ZCHÚ a jejich ochranných pásmech zákonodárce zavedl tzv. plány péče. Po základních a bližších ochranných podmínkách představují třetí úroveň pravidel ochrany ZCHÚ ovšem s tím rozdílem, že podle § 38 odst. 1 ZOPK nezavazují přímo fyzické a právnické osoby. Slouží ovšem jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Plány péče je možné charakterizovat jako odborné a koncepční dokumenty zpracovávající zpravidla na období 10 až 15 let. Jejich smyslem je na základě údajů o dočasném vývoji a současném stavu ZCHÚ stanovit konkrétní návrhy opatření na zlepšení nebo zachování stavu předmětu ochrany v ZCHÚ. Zároveň plány péče vymezují konkrétní postupy, které je nutno k ochraně ZCHÚ uplatňovat v ochranných pásmech. Obsah plánů péče pro jednotlivé kategorie ZCHÚ podrobněji vymezuje vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 64/2011 Sb.¹⁸ V plánech péče

¹⁷ PEKÁREK, Milan a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, s. 103.

¹⁸ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území.

je vymezena strategie ochrany jednotlivých částí přírody spolu s koncepcemi týkajícími se výkonu lidských činností v území. Jednou z kapitol probíraných v těchto plánech je také výstavba v daném ZCHÚ. Lze říci, že plány péče stanovují základní východiska regulace výstavby v daném ZCHÚ spočívající ve vymezení cílů, jež mají být za určité období naplněny prostřednictvím vymezených opatření. Definované cíle a opatření se poté projevují jak v rámci územního plánování, tak rovněž v rámci povolovacích procesů dle StZ.

V ZCHÚ není taktéž vyloučena aplikace institutů obecné ochrany přírody podle části druhé ZOPK. Jejich použití však připadá v úvahu pouze v případě, že z ochranných podmínek ZCHÚ nebo z dalších ustanovení zákona nelze pro danou věc stanovit přísnější režim.¹⁹ Jedním z nejvýznamnějších institutů obecné ochrany, který se velkou měrou uplatňuje i v rámci povolovacích procesů dle StZ, je ochrana krajinného rázu. Podle § 12 odst. 1 ZOPK se krajinným rázem rozumí zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika určitého místa či oblasti. Krajinný ráz je významnou hodnotou dochovaného přírodního a kulturního prostředí, a proto je chráněn před znehodnocením. Mezi nejčastější zásahy do krajinného rázu patří zejména umístování a povolování staveb, přičemž tyto zásahy mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, ZCHÚ, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.²⁰

Uvedené právní prostředky ochrany v ZCHÚ se významně podílí na regulaci výstavby v ZCHÚ, a z tohoto důvodu jim bude věnována pozornost také v dalších kapitolách.

2.3 Kategorie ZCHÚ

ZOPK v § 14 odst. 2 vymezuje šest kategorií ZCHÚ. Tato území se v praxi rozdělují na velkoplošná území, do nichž patří národní parky a chráněné krajinné oblasti (dále jen „CHKO“), a území maloplošná, kterými jsou národní přírodní rezervace (dále jen „NPR“), přírodní rezervace, národní přírodní památka (dále jen „NPP“) a přírodní památka. Uvedené dělení nevychází z legislativní úpravy, ale ze

¹⁹ MIKO, op. cit., s. 135.

²⁰ § 12 odst. 1 ZOPK.

skutečnosti, že národní parky a CHKO mají obecně mnohem větší rozlohu než ostatní ZCHÚ.

Kromě rozlohy můžeme jednotlivé kategorie rozlišit podle úrovně přírodních hodnot chráněných na těchto územích, tedy dle míry jedinečnosti chráněných prvků v ZCHÚ. Podle tohoto kritéria můžeme rozlišit ZCHÚ, jež chrání území významné v mezinárodním, národním či regionálním měřítku. S tím souvisí také přísnost režimu ochrany a forma obecně závazného předpisu, kterým se ZCHÚ z různých kategorií vyhláší.

ZOPK nevylučuje souběh více kategorií na jednom území. V praxi se často můžeme setkat s tím, že velkoplošná ZCHÚ se často překrývají s památkami a rezervacemi, což má za následek složitější získávání povolení a souhlasů k činnostem na daném území, jelikož je nutné vést řízení podle většího počtu ustanovení ZOPK.²¹

2.3.1 Národní parky

Národní parky jsou v celosvětovém měřítku nejrozšířenější a nejpřísněji chráněnou kategorií velkoplošné územní ochrany přírody, která z hlediska přírody a krajiny chrání nejcennější a nejhodnotnější území v daném státě. Podle Čihaře lze národní parky a jejich stav dokonce považovat za určité indikátory historického vývoje, hodnotové orientace a ekonomické úrovně státu, na jehož území se nachází.²²

V České republice byly dosud vyhlášeny čtyři národní parky, a to Krkonošský Národní park, Národní park Podyjí, Národní park Šumava a Národní park České Švýcarsko. V současné době se plánuje vyhlášení dalšího národního parku, kterým má být Národní park Křivoklátsko. Národní parky spolu s jejich posláním a bližšími ochrannými podmínkami jsou podle § 15 odst. 3 ZOPK vyhlášovány zákonem. K tomu nutno dodat, že jediným národním parkem, jenž byl vyhlášen ve formě zákona, je Národní park České Švýcarsko. Ostatní tři národní parky byly vyhlášeny nařízením vlády ještě před účinností ZOPK, do jehož režimu byly přeneseny díky § 90 odst. 9 ZOPK.²³

²¹ MIKO, op. cit., s. 135.

²² ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, s. 63.

²³ § 90 odst. 9 ZOPK: Národní parky a chráněné krajinné oblasti vyhlášené podle § 8 zákona č. 40/1956 Sb. jsou nadále chráněny jako národní parky (§ 15) a chráněné krajinné oblasti (§ 25).

Podle naší právní úpravy lze za národní park vyhlásit „*rozsáhlé území jedinečné v národním či mezinárodním měřítku, jehož značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny a živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a výchovný význam.*“²⁴ Jedná se o jedinečná území státu s nejpřísnějším režimem ochrany, jež svým významem převyšují ostatní ZCHÚ. Zákon připouští možnost určitého hospodářského a jiného využití území národních parků, tyto možnosti jsou ovšem podle zákona značně limitovány a převážně soustředěny pouze do zastavěných území²⁵ obcí v národních parcích.²⁶ V tomto směru vyvolala značnou diskuzi možnost obcí zažádat do konce roku 2013 na základě § 7 odst. 5 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu²⁷, o bezúplatný převod zemědělských pozemků ležících v zastavěném území nebo zastavitelné ploše ve třetí zóně národních parků.²⁸ Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“), tento krok obhajovalo s tvrzením, že bezúplatný převod pozemků představuje kompenzaci obcím ležícím na území národních parků, kvůli čemuž mají tyto obce ztíženou možnost hospodařit se svým majetkem. Některé ekologické organizace v průběhu projednávání tohoto návrhu v Parlamentu vyslovovaly určitou obavu nad důsledky tohoto ustanovení a varovaly před tím, že obce začnou takto nabyté pozemky masivně rozprodávat, čímž by podle jejich názoru mohlo dojít k neřízené výstavbě v chráněném území.²⁹ Domnívám se však, že převedení těchto pozemků do vlastnictví obcí nemusí v praxi znamenat velký problém, pokud orgány ochrany přírody budou nadále důsledně prosazovat požadavky na ochranu přírodních hodnot národního parku.

Hlavní zásadu ochrany v národních parcích obsahuje § 15 odst. 2 ZOPK, který stanovuje, že „*veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením.*“ Ochrana přírodních hodnot je proto v národním parku

²⁴ § 15 odst. 1 ZOPK.

²⁵ Podle § 2 odst. 1 písm. d) StZ se zastavěným územím rozumí území vymezené územním plánem nebo postupem podle uvedeného zákona; nemá-li obec takto vymezené zastavěné území, je zastavěným územím zastavěná část obce vymezená k 1. září 1966 a vyznačená v mapách evidence nemovitostí.

²⁶ Viz Pekárek, 2000, op. cit., s. 69.

²⁷ Zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Zastavitelnou plochou se podle § 2 odst. 1 písm. j) StZ rozumí plocha vymezená k zastavění v územním plánu nebo v zásadách územního rozvoje.

²⁹ BAROCH, Pavel. Stát chce obcím rozdat lukrativní pozemky na Šumavě. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 2012 [cit. 27.12.2015].

prioritou, které musí ostatní zájmy na využití území ustoupit. Podle komentáře představuje toto ustanovení rámec pro veškerou činnost orgánů veřejné správy na území národních parků, na základě něhož by orgány veřejné správy neměly povolovat činnosti a stavby, které by vedly ke zhoršení stavu přírodního prostředí národního parku.³⁰ Dle mého názoru se uvedená zásada nevztahuje pouze na orgány veřejné správy, ale rovněž na všechny osoby, které vykonávají či hodlají vykonávat určitou činnost v národním parku.

Území národních parků se dělí podle soustředěných přírodních hodnot zpravidla do tří na sebe navazujících zón, v nichž platí odstupňovaný režim ochrany. Zónou s nejpřísnějším režimem ochrany je první zóna zahrnující území s nejvýznamnějšími přírodními hodnotami a biotopy, které jsou zranitelné a snadno negativně ovlivnitelné různými činnostmi realizovanými člověkem. V terénu jsou hranice první zóny snadno rozpoznatelné díky tabulkám či různým pásovým značkám, jež tuto zónu označují. První zóna spolu s druhou zónou představuje jádrové území národního parku. Třetí zóna a ochranné pásmo pak vytváří tzv. nárazníkové pásmo, jehož úkolem je především zmírnit vliv využívání krajiny na jádrové území národního parku.³¹ Režim zón a jejich podrobná charakteristika je stanovena v jednotlivých zřizovacích předpisech. V praxi může docházet ke změnám jednotlivých zón, a to na základě vyhlášky MŽP po projednání s dotčenými obcemi.³²

V § 16 ZOPK jsou vymezeny základní ochranné podmínky společné pro všechny národní parky, které představují výčet činností v národních parcích zakázaných. Na celém území národního parku je zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, stavět některé druhy staveb³³, zneškodňovat odpady, které mají původ mimo území národního parku, měnit stávající vodní režim pozemků, či měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany národního parku. Přísnější regulace je pak stanovena pro ochranu první zóny národního parku, v níž je podle § 16 odst. 2 ZOPK zakázáno povolovat a umísťovat

³⁰ Pekárek, op. cit., s. 75.

³¹ Miko, op. cit., s. 148-149.

³² § 17 odst. 2 ZOPK.

³³ Podrobně viz pododíl 5.2.1.1.

nové stavby či měnit současnou skladu a plochu kultur, nevyplývá-li změna z plánu péče o národní parky.

Zřizovací předpis každého národního parku dále stanovuje bližší ochranné podmínky, které přizpůsobují režim ochrany konkrétním ZCHÚ. Na rozdíl od ostatních kategorií ZCHÚ mohou být v bližších ochranných podmínkách národních parků stanoveny nejen činnosti vázané na souhlas orgánu ochrany přírody podle § 44 odst. 3 ZOPK, ale přímo také zákazy činností. Důvodem je skutečnost, že národní parky jsou zřizovány zákonem, zatímco ostatní kategorie ZCHÚ podzákonnými právními předpisy, v nichž nelze podle Ústavy a Listiny nad rámec zákona stanovovat další zákazy a omezení.³⁴ V tomto kontextu je však nezbytné uvést, že zákonem byl v České republice vyhlášen pouze Národní park České Švýcarsko³⁵, zatímco ostatní národní parky byly vyhlášeny ještě podle předchozího zákona č. 40/1956 Sb. formou nařízení vlády.^{36 37 38} Ve zmíněných nařízeních můžeme nalézt některá sporná ustanovení, jež stanovují omezení a zákazy nad rámec zákona. Jedná se například o ustanovení § 8 uvedených nařízení, které kromě taxativně vymezených druhů staveb zakazuje umístování a povolování staveb ve druhé zóně národního parku. Nutno uvést, že problém s neústavností některých ustanovení zřizovacích předpisů se netýká pouze zřizovacích předpisů národních parků, ale také právních předpisů dalších ZCHÚ, jež byla vyhlášena podle předchozího zákona. Ústavní nesoulad zřizovacích předpisů byl alespoň částečně vyřešen vložением odstavce 14 do ustanovení § 90 ZOPK, kterým byla provedena nepřímá novelizace rozporných ustanovení v těchto předpisech. Podle zmíněného ustanovení se zákazy činností obsažené ve zřizovacích předpisech chráněných území vyhlášených podle předchozího zákona č. 40/1956 Sb., nadále považují za činnosti vázané na souhlas orgánu ochrany přírody podle § 44 odst. 3 ZOPK. Domnívám se však, že ustanovením § 90 odst. 14 ZOPK nelze problém ústavního nesouladu některých ustanovení zřizovacích předpisů úplně odstranit,

³⁴ Jak vyplývá z čl. 2 odst. 4 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

³⁵ Zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhláší Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

³⁶ Nařízení vlády České republiky č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany, ve znění zákona č. 114/1992 Sb.

³⁷ Nařízení vlády České republiky č. 165/1991 Sb., kterým se zřizuje Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany, ve znění zákona č. 114/1992 Sb.

³⁸ Nařízení vlády České republiky č. 164/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany, ve znění pozdějších předpisů.

jelikož tyto předpisy jsou součástí právního řádu, a tudíž by měly být samy o sobě ústavně konformní. Z tohoto pohledu mi přijde ideální varianta postupné přehlášení ZCHÚ na formu požadovanou ZOPK a s bližšími ochrannými podmínkami, které odpovídají zákonným požadavkům. Je ovšem otázkou, zda je to u tak vysokého počtu vyhlášených ZCHÚ vůbec reálné. V případě národních parků se již tento proces rozběhl, protože v současné době se v Poslanecké sněmovně projednává velká novela ZOPK, která značným způsobem mění právní režim národních parků. Jedním z cílů této novely je právě přehlášení stávajících národních parků, které byly vyhlášeny nařízením. Novela obsahuje dva návrhy řešení tohoto problému, a to buď začlenění právní úpravy jednotlivých národních parků přímo do ZOPK, nebo vyhlášení jednotlivých národních parků vlastním zákonem.³⁹ Z mého pohledu mi přijde vhodnější první varianta, tedy vložení právní úpravy jednotlivých národních parků přímo do ZOPK. Oproti druhé variantě je tento návrh řešení efektivnější a úspornější, jelikož nebude nutné pro každý jednotlivý národní park vést samostatný legislativní proces.

2.3.2 Chráněné krajinné oblasti

CHKO jsou plošně nejrozsáhlejší ZCHÚ v České republice, jejichž celková rozloha zaujímá přes 14 % území našeho státu.⁴⁰ Do letošního roku bylo na našem území vyhlášeno 25⁴¹ CHKO, k nimž se s účinností od 1. 1. 2016 přiřadila nově vyhlášená CHKO Brdy, jež vznikla na území bývalého vojenského újezdu.

Podle § 25 odst. 1 ZOPK lze za CHKO vyhlásit „*rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých lesních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.*“ Jak vyplývá z uvedené definice, jedná se o území s charakteristicky vyvinutým reliéfem, jako jsou například horské celky, krasové území, meandry větších řek či území s výskytem

³⁹ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 501/0 [online]. [cit. 02.01.2016].

⁴⁰ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2014* [online]. 2014, s. 271 [cit. 17.12.2015].

⁴¹ Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

pískovcových útvarů.⁴² Jako u jediné z kategorií ZCHÚ je v CHKO chráněn také krajinný ráz území, proto pro výběr vhodného území mají význam i dochované kulturní památky na daném území. Hospodářské využití CHKO je nutné provádět tak, aby se udržoval a zlepšoval přírodní stav území a byly zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území.⁴³ Proto jako CHKO mohou být jen velice těžko vyhlášena například silně urbanizovaná území či území značně ovlivněna těžební činností.⁴⁴ Lze konstatovat, že v souladu s § 25 odst. 2 ZOPK je na území CHKO přípustné také určité rekreační využití, avšak nesmí jím docházet k poškozování přírodních hodnot těchto území.

CHKO vyhláší vlada formou nařízení, touto formou však u nás byly vyhlášeny pouze čtyři lokality, a to CHKO Český ráj, CHKO Český les, CHKO Kokořínsko a již zmiňovaná CHKO Brdy.⁴⁵ Ostatní CHKO byly vyhlášeny podle předchozí právní úpravy výnosem nebo vyhláškou ministerstva, přičemž do režimu ZOPK byly stejně jako národní parky přeneseny § 90 odst. 9 ZOPK. Zřizovací předpis ZCHÚ dále definuje poslání ZCHÚ a bližší ochranné podmínky.

Území CHKO se člení na zpravidla čtyři, nejméně pak tři zóny, v nichž platí odstupňovaný režim ochrany. Důvodem je podobně jako u národních parků skutečnost, že celé území není z hlediska zastoupení předmětu ochrany kvalitativně homogenní, a proto je nutné v jednotlivých částech CHKO zajistit cíle ochrany přírody rozdílným způsobem. V nejpřísnější první a druhé zóně CHKO je hlavním cílem ochrany uchování přírodních hodnot, ve třetí zóně je to pak uchování krajinného rázu se zástavbou, která tento ráz respektuje.⁴⁶ Čtvrtá zóna představuje nejmírnější režim ochrany, přičemž plní také funkci ochranného pásma, jež se pro CHKO nevyhláší. Vyhlásování zón provádí MŽP formou vyhlášky.

CHKO mají obecně méně přísný režim ochrany než národní parky, z tohoto důvodu je také menší výčet činností, které jsou v CHKO zakázány. Na těchto územích je mimo jiné zakázáno zneškodňovat odpady mimo místa vyhrazená orgánem ochrany přírody,

⁴² MIKO, op. cit., s. 159.

⁴³ § 25 odst. 2 ZOPK.

⁴⁴ MIKO, op. cit., s. 159.

⁴⁵ viz Zřizovací listiny CHKO. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

⁴⁶ MIKO, op. cit., s. 165.

vjíždět a setrávat s motorovými vozidly a obytnými přívěsy mimo silnice a místní komunikace a místa vyhrazená se souhlasem orgánu ochrany přírody, stavět nové dálnice, sídelní útvary a plavební kanály.⁴⁷ Nejpřísnější regulace je vymezena v první zóně CHKO, kde je podle § 26 odst. 2 ZOPK zakázáno umísťovat a povolovat nové stavby, povolovat a měnit využití území či těžit nerosty a humolity. Na území první a druhé zóny je pak dále zakázáno hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie.

2.3.3 Národní přírodní rezervace

NPR jsou nejcennějšími maloplošnými ZCHÚ a patří spolu s první zónou národních parků mezi nejpřísněji chráněná území v České republice. Podle naší právní úpravy se jedná o „*menší území mimořádných přírodních hodnot, kde předmětem ochrany jsou ekosystémy vázané na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou.*“⁴⁸ Ekosystémy chráněné v NPR jsou významné v národním či mezinárodním měřítku. K 01. 02. 2016 bylo na našem území vyhlášeno celkem 109⁴⁹ NPR. Tato ZCHÚ jsou vyhlášována vyhláškou MŽP, ve které jsou dále stanoveny bližší ochranné podmínky specifikované podle charakteru jednotlivých NPR.

Obecnou zásadu ochrany NPR můžeme nalézt v § 28 odst. 2 ZOPK, který stanovuje, že využívání těchto území je možné jen v případě, že se jim uchová čilepší dosavadní stav přírodního prostředí. Tato zásada v podstatě koresponduje se zásadou ochrany v rámci národních parků, kdy žádná lidská aktivita v NPR by neměla mít negativní vliv na toto území. Přísnost režimu ochrany NPR se odráží také ve značném rozsahu zakázaných činností na těchto územích, jež jsou stanoveny v základních ochranných podmínkách. Na území NPR je zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, povolovat a umísťovat stavby, vstupovat a vjíždět mimo cesty vyznačené se souhlasem orgánu ochrany přírody, či měnit dochované přírodní prostředí v rozporu s bližšími podmínkami ochrany.

⁴⁷ § 26 odst. 1 ZOPK.

⁴⁸ § 28 odst. 1 ZOPK.

⁴⁹ Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

2.3.4 Přírodní rezervace

Jako přírodní rezervaci lze podle § 33 odst. 1 ZOPK vyhlásit „*menší území soustředěných přírodních hodnot místního nebo regionálního významu, na jehož území se nacházejí ekosystémy typické pro danou geografickou oblast.*“ Přírodní rezervace jsou vyhlášovány místně příslušnými krajskými úřady formou nařízení, v případě jejich vyhlášení na území národního parku či CHKO pak vyhláškou MŽP. Tyto orgány také vymezují bližší ochranné podmínky přírodních rezervací.

Základní ochranné podmínky jsou obsažené v § 34 odst. 1 ZOPK. Na území přírodních rezervací je zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, povolovat a umísťovat nové stavby, používat biocidy či povolovat nebo uskutečňovat záměrné rozšiřování geograficky nepůvodních druhů rostlin a živočichů.

2.3.5 Národní přírodní památky

NPP se rozumí „*menší území s geologickými či geomorfologickými útvary, nalezišti nerostů nebo nalezišti vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů s národním či mezinárodním, vědeckým nebo estetickým významem.*“⁵⁰ Touto kategorií mohou být chráněny například jeskyně, skalní útvary nebo naleziště vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů. Kromě uvedeného však mohou být předmětem ochrany i přírodní útvary, které vedle přírody svou činností formoval také člověk, jako jsou například louky, pastviny nebo rybníky.⁵¹ NPP vyhláší vyhláškou MŽP. K 01. 02. 2016 bylo v České republice vyhlášeno 118⁵² těchto ZCHÚ.

Na rozdíl od ostatních ZCHÚ nejsou základní ochranné podmínky NPP stanoveny výčtem zakázaných činností, ale pouze jednou generální podmínkou vymezenou v § 35 odst. 2 ZOPK. Podle tohoto ustanovení jsou zakázány změny a poškozování NPP a také jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození.

⁵⁰ § 35 odst. 1 ZOPK.

⁵¹ Viz Pekárek, op. cit., s. 100.

⁵² Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

2.3.6 Přírodní památky

Stejně jako NPP se také přírodní památky definují jako přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologické či geomorfologické útvary, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů včetně útvarů spoluvytvářených činností člověka, na rozdíl od NPP však pouze s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem.⁵³ Přírodní památky jsou nejpočetnějšími ZCHÚ na našem území, přičemž jejich počet k 01. 02. 2016 činil 1529⁵⁴ přírodních památek. Tato ZCHÚ vyhláší krajský úřad formou nařízení, v případě jejich umístění na území CHKO a národních parků pak MŽP. Rovněž v rámci těchto zřizovacích předpisů jsou pro každou přírodní památku stanoveny bližší ochranné podmínky.

Základní ochranné podmínky přírodních památek vymezuje ZOPK stejným způsobem jako u NPP, tedy zakazuje jakékoliv změny nebo poškozování přírodních památek a také její hospodářské využívání, kterým by mohlo dojít k poškozování těchto ZCHÚ.

⁵³ § 36 odst. 1 ZOPK.

⁵⁴ Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

3. Soustava Natura 2000 a její vztah k ZCHÚ

3.1 Obecné vymezení

Území, která byla vyhlášena jako zvláště chráněná, jsou často začleněna rovněž do soustavy Natura 2000. Tato soustava představuje celistvou soustavu chráněných území, kterou na svých územích podle jednotných principů vytvářejí všechny státy Evropské unie. Smyslem soustavy Natura 2000 je stanovit minimální společný základ územní ochrany v rámci celé Evropské unie.⁵⁵ Jejím cílem je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejcennější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem pouze pro určitou oblast. Natura 2000 však není další kategorií ZCHÚ ani nenahrazuje jejich národní režim ochrany, ale existuje paralelně s tímto národním režimem a vhodně jej doplňuje.⁵⁶

Odlišnosti soustavy Natura 2000 a ZCHÚ lze spatřovat v několika aspektech. Mezi tyto aspekty patří:

- vymezení území patřící do soustavy Natura 2000 výhradně podle vědeckých údajů;
- cílený výběr lokalit pro jmenovitě chráněné fenomény podle předem daných odborných pravidel;
- výběr chráněných druhů živočichů a rostlin na evropské úrovni (tzn. druhy, které jsou ohrožené v měřítku celé Evropské unie, přičemž není podstatné, zda tyto druhy podléhají také zvláštní zákonné úpravě podle vnitrostátních předpisů);
- ochrana vybraných přírodních stanovišť i z jiných důvodů, než je ochrana jednotlivých druhů rostlin a živočichů.⁵⁷

⁵⁵ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde Praha, 2006, s. 498.

⁵⁶ TUHÁČEK, Miloš a kol. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, s. 115-116.

⁵⁷ Tamtéž, s. 115.

Právní základ soustavy Natura 2000 tvoří nejvýznamnější směrnice komunitárního práva na ochranu přírody, kterými jsou směrnice č. 2009/147/ES (nahradila směrnici 79/409/EHS), o ochraně volně žijících ptáků,⁵⁸ a směrnice č. 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.⁵⁹ V České republice byly požadavky těchto směrnic implementovány zejména do ZOPK, který ve své části čtvrté obsahuje jádro tuzemské právní úpravy soustavy Natura 2000.

3.2 Evropsky významné lokality a ptačí oblasti

Soustava Natura 2000 je v České republice tvořena ptačími oblastmi (dále jen „PO“), a evropsky významnými lokalitami (dále jen „EVL“). Jako PO jsou podle § 45e odst. 1 ZOPK vymezeny ty oblasti na našem území, jež jsou nejvhodnější pro ochranu z hlediska výskytu, stavu a početnosti populací těch druhů ptáků vyskytujících se na území našeho státu a stanovených právními předpisy Evropské unie, které vymezí vláda ČR nařízením. Tímto nařízením je nařízení vlády č. 51/2005 Sb., které stanovuje druhy a počet ptáků, pro něž se PO vymezují. Vyhlašování jednotlivých PO se pak podle § 45e odst. 2 ZOPK provádí formou nařízení vlády, které mohou obsahovat také bližší ochranné podmínky přizpůsobené dané PO. K 01. 02 bylo v České republice vyhlášeno 41⁶⁰ PO, z nichž převážná část je součástí ZCHÚ. V PO vymezených v ZCHÚ tak platí dvojitý režim ochrany a na těchto územích je nutné respektovat jak právní úpravu příslušné ptačí oblasti, tak i legislativu týkající se příslušného ZCHÚ. Pro PO, které se ani částečně se ZCHÚ nepřekrývají se naopak ustanovení ZOPK týkající se ZCHÚ nepoužijí.

Na základě transpozice směrnice o stanovištích zavedl ZOPK v rámci vytváření soustavy Natura 2000 také EVL. Tyto lokality byly vymezeny pro ochranu evropsky významných přírodních stanovišť nebo evropsky významných druhů (vyjma ptáků). Proces jejich tvorby byl komplikovanější než u PO. Česká republika musela nejprve zpracovat tzv. národní seznam EVL obsahující návrhy konkrétních území vhodných

⁵⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/147/ES ze dne 30.11.2009 o ochraně volně žijících ptáků.

⁵⁹ Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21.05.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

⁶⁰ Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

pro vyhlášení za EVL. Území zařazená na národní seznam podléhala režimu předběžné ochrany podle § 45b ZOPK, která měla zabránit poškozování těchto území před schválením na evropské úrovni. Národní seznam byl následně předložen ke schválení Evropské komisi, která rozhodla o zařazení vybraných lokalit do evropského seznamu EVL.⁶¹ Tento seznam byl poté na národní úrovni vyhlášen nařízením vlády.⁶²

V současné době je v České republice vymezeno 1075 EVL⁶³, jejichž ochrana je realizována jedním ze tří způsobů. Nejčastějším a pro účely této práce nejvýznamnějším způsobem ochrany EVL je situace, kdy se území EVL vyhlásí, nebo je již vyhlášeno jako ZCHÚ. Na území těchto EVL pak platí režim příslušné kategorie ZCHÚ, na rozdíl od PO však tyto EVL nemají vlastní bližší ochranné podmínky. Druhý způsob představuje smluvní ochrana vymezená v § 39 ZOPK, kdy namísto vyhlášení maloplošného ZCHÚ lze EVL prohlásit za chráněnou na základě písemné smlouvy uzavřené mezi vlastníkem dotčeného pozemku a příslušným orgánem ochrany přírody. Pro EVL, které nejsou chráněny jako ZCHÚ ani v rámci smluvní ochrany, platí režim tzv. základní ochrany stanovené v § 45c odst. 2 ZOPK, kdy tyto EVL jsou chráněny před poškozováním a ničením, a jejich využívání musí být prováděno takovým způsobem, aby nedošlo k závažnému nebo nevratnému poškození nebo zničení evropských stanovišť anebo stanovišť druhů, či aby nebyla narušena jejich celistvost. Tento režim základní ochrany byl do ZOPK vložen zákonem č. 349/2009 Sb.⁶⁴ a uplatní se u těch lokalit, jejichž ochranu není potřeba zajistit vyhlášením ZCHÚ ani uzavřením smlouvy s vlastníky dotčených pozemků.

⁶¹ TUHÁČEK, op. cit., s. 115-116.

⁶² Nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu, ve znění nařízení vlády č. 93/2014 Sb.

⁶³ Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

⁶⁴ Zákon č. 349/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

3.3 Právní prostředky ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí

Jak již bylo uvedeno výše, v ZCHÚ, které jsou zároveň vymezeny i jako EVL nebo PO, platí dvojitý režim ochrany. Kromě právní regulace příslušné kategorie ZCHÚ se na těchto územích uplatňují také ustanovení týkající se ochrany určité EVL a PO. Na rozdíl od právní úpravy ZCHÚ nestanovuje ZOPK pro ochranu území začleněných do soustavy Natura 2000 žádné konkrétní zákazy činností, tudíž v těchto územích na rozdíl od některých ZCHÚ není umístování a povolování staveb zakázáno přímo zákonem. Pro zachování předmětu ochrany EVL a PO však ZOPK v ustanoveních §§ 45g – 45i vymezuje požadavky a nástroje, které lidskou činností v těchto územích, a to i včetně výstavby, regulují.

Ustanovení § 45g ZOPK stanovuje povinnost všem orgánům ochrany přírody, aby při vydávání správních aktů vztahujících se k území EVL nebo PO zohlednily ochranu těchto území. Podle tohoto ustanovení může orgán ochrany přírody udělit povolení, souhlas, kladné stanovisko nebo výjimku ze zákazu podle ZOPK pouze v případě, že realizací záměru bude vyloučeno závažné nebo nevratné poškození přírodních stanovišť a biotopů druhů, k jejichž ochraně je EVL nebo PO určena. Uvedené správní akty orgán ochrany přírody nevydá také v případě, že by došlo k soustavnému nebo dlouhodobému vyrušování druhů, které jsou předmětem ochrany těchto území, a to v případě, že by takové porušení mohlo být významné z hlediska účelu ZOPK.

Pro posouzení záměrů a koncepcí, které by samostatně či ve spojení s jinými mohly významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL nebo PO, ukotvil zákonodárce v § 45i ZOPK institut tzv. naturového posuzování. Tento institut, který bude podrobněji rozveden v dalších kapitolách, se uplatňuje také v procesech podle StZ, a to nejen v rámci územního plánování, ale zejména v rámci povolovacích procesů jednotlivých stavebních záměrů.

4. Územní plánování a ZCHÚ

4.1 Obecné vymezení

Územní plánování je státem, kraji a obcemi organizovaná činnost, jejímž cílem je vytváření komplexních předpokladů pro výstavbu a udržitelný rozvoj území, s ohledem na možnosti a meze nakládání s územím a jeho účelné využívání. V podmínkách StZ lze proto územní plánování považovat jako určitý předstupeň jednotlivých řízení ve vztahu ke stavbám.⁶⁵ V rámci územního plánování je řešeno účelné využití a prostorové uspořádání území tak, aby v co největší míře bylo docíleno obecně prospěšného souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území. Právě v ZCHÚ dochází často ke značným konfliktům těchto zájmů, a to zejména zájmu na ochranu vzácných přírodních hodnot proti zájmu investorů na výstavbu v těchto atraktivních územích.

Pro naplnění cílů územního plánování vymezuje StZ v § 19 odst. 1 a 2 výčet úkolů. Mezi tyto úkoly patří také zjišťování a posuzování stavu území, jeho přírodní, kulturní a civilizační hodnoty, což lze považovat jako prvotní předpoklad pro další rozvoj území. Úkolem územního plánování je dále například stanovovat koncepci rozvoje území, prověřovat a posuzovat potřebu změn v území, stanovovat urbanistické, architektonické a estetické požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na umístění, uspořádání a řešení staveb.

Realizace cílů a úkolů územního plánování je uskutečňována pomocí nástrojů územního plánování, které lze rozdělit na nástroje koncepční a realizační. Mezi koncepční nástroje patří územně analytické podklady, politika územního rozvoje a územně plánovací dokumentace. Realizačními nástroji jsou pak územní rozhodnutí a územní souhlas, těmto nástrojům však bude věnována pozornost až v rámci kapitoly týkající se umístování a povolování staveb v ZCHÚ.⁶⁶

⁶⁵ PRŮCHA, Petr; KLIKOVÁ, Alena. *Veřejné stavební právo*. 1 vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, s. 14.

⁶⁶ Viz oddíl 5.3.1.

4.2 Územně plánovací dokumentace

V případě záměru realizovat stavbu na určitém území, by měl investor nejprve prozkoumat, zda je uvedený záměr v souladu s požadavky územního plánování na daném území, které jsou vymezeny v územně plánovací dokumentaci.

Územně plánovací dokumentace je soustavou konkretizujících nástrojů územního plánování navazující na územně plánovací podklady⁶⁷ a politiku územního rozvoje⁶⁸, která slouží jako podklad pro rozhodování v území, nejčastěji pro rozhodování v územním řízení.⁶⁹ Pokud investorem zamýšlená stavba nebude v souladu s územně plánovací dokumentací, neměl by stavební úřad povolit její umístění a realizaci.

Územně plánovací dokumentaci tvoří zásady územního rozvoje (dále jen „ZÚR“), a územní plán, popř. regulační plán. Uvedené nástroje v různé míře podrobností stanovují koncepci rozvoje území, kde mimo jiné řeší taktéž předpoklady pro výstavbu s ohledem na možnosti a meze daného území. Koncepce rozvoje území vymezená v rámci územně plánovací dokumentace by také měla reflektovat jeden z úkolů územního plánování stanoveného v § 19 odst. 1 písm. m) StZ, a to nutnost vytváření podmínek pro ochranu území podle zvláštních předpisů (mimo jiné právě i podle ZOPK) před negativními vlivy záměrů na území a s tím spojené případné navrhování kompenzačních opatření v případě těchto negativních vlivů. Při stanovování budoucího rozvoje a možností využití území by se tak měl v územně plánovací dokumentaci klást důraz také na ochranu ZCHÚ a území patřící do soustavy Natura 2000, aby nedocházelo k nadměrnému poškozování těchto území a ničení chráněných hodnot na nich.

4.2.1 Zásady územního rozvoje

ZÚR jsou povinným koncepčním dokumentem vydávaným na úrovni kraje. Jejich účelem je podle § 36 odst. 1 StZ stanovit základní požadavky na účelné a hospodárné uspořádání kraje, zejména vymežit plochy a koridory nadmístního významu včetně

⁶⁷ Územně plánovací podklady obsahují zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, a to včetně tzv. limitů využití území, mezi něž lze zařadit také limity z důvodu ochrany přírody, což mohou být například omezení vyplývající z vyhlášeného ZCHÚ nebo EVL nacházející se na hodnoceném území.

⁶⁸ Politika územního rozvoje je koncepční nástroj územního plánování, jež slouží ke konkretizaci úkolů v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech. (§ 31 odst. 1 StZ)

⁶⁹ PRŮCHA, 2014, op. cit., s. 26.

stanovení požadavků na jejich využití nebo územní rezervy. Obsah této dokumentace je pak podle § 36 odst. 5 StZ závazný jak pro územně plánovací dokumenty nižšího stupně, tedy pro územní plány a regulační plány, tak také pro rozhodování v území. ZÚR pořizuje krajský úřad a vydává zastupitelstvo kraje ve formě opatření obecné povahy⁷⁰, přičemž minimálně jednou za čtyři roky by mělo dojít k jejich aktualizaci.

Zájmy týkající se ochrany ZCHÚ jsou v rámci procesu pořízení ZÚR hájeny zejména prostřednictvím MŽP v pozici dotčeného orgánu.⁷¹ MŽP je oprávněno uplatňovat stanoviska k návrhu ZÚR a rovněž i k jeho případným námitkám a připomínkám podaným v průběhu řízení o ZÚR. Uvedená stanoviska jsou podle § 4 odst. 2 písm. b) StZ závazným podkladem pro vydání ZÚR.⁷²

K návrhu ZÚR je dále MŽP zpracováváno stanovisko k vyhodnocení vlivů na životní prostředí jako součást vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Pokud v tomto stanovisku ministerstvo stanoví negativní vliv návrhu ZÚR na EVL nebo PO, a zároveň není alternativní řešení s menším negativním či žádným vlivem na tato území, tak je přijetí ZÚR podmíněno přijetím kompenzačních opatření podle § 45i ZOPK směřujícím k zajištění ochrany a celistvosti chráněných území. V případě, že by mělo vydáním ZÚR dojít k negativnímu zásahu do lokality s prioritními stanovišti nebo prioritními druhy, je možné schválit návrh ZÚR pouze z důvodu ochrany veřejného zdraví, veřejné bezpečnosti či příznivých důsledků nesporného významu pro životní prostředí. Z jiných důvodů pak pouze v případě vydání kladného stanoviska Komise EU. Kompenzační opatření jsou pak pro pořizovatele ZÚR podle § 37 odst. 7 StZ závazné.⁷³

ZÚR obsahují ve své textové části jako povinnou součást koncepci ochrany a rozvoje přírodních hodnot na území kraje⁷⁴, kde se objevují požadavky na ochranu

⁷⁰ Opatření obecné povahy je možné definovat jako „*abstraktně-konkrétní správní akt s konkrétně určeným předmětem stanovujícím rozsah práv a povinností subjektů v určité věci a s obecně vymezeným okruhem adresátů*“. (viz PRŮCHOVÁ, Ivana a kol. *Správní procesy v právu životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 129.)

⁷¹ § 79 odst. 3 písm. q) ZOPK.

⁷² PRŮCHOVÁ, Ivana a kol. *Stavební zákon a ochrana životního prostředí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 187-188.

⁷³ Tamtéž, s. 187.

⁷⁴ Viz bod I. odst. 1 písm. e) přílohy č. 4 vyhlášky č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb.

ZCHÚ při budoucím využívání území. Jako příklad lze uvést platnou úpravu ZÚR Olomouckého kraje, která mimo jiné obsahuje požadavek, aby při upřesňování liniových staveb v rámci vymezených koridorů byla vždy hledána řešení, která vyloučí, popř. minimalizují vlivy na vyhlášená velkoplošná, maloplošná ZCHÚ, EVL a PO.⁷⁵

Ve zmiňované koncepci ochrany a rozvoje přírodních hodnot uvedených v ZÚR Olomouckého kraje je dále v ustanovení odst. 74. 7. uveden požadavek, aby „*při využívání území kraje nebylo připuštěno umístování staveb a zařízení obnovitelných zdrojů energie (větrné turbíny, větrné elektrárny, elektrárny, sluneční parkové elektrárny), v chráněných částech přírody, zejména v CHKO, maloplošných ZCHÚ a v oblastech Natura 2000.*“⁷⁶ ZÚR v tomto případě tedy zpřísňují zákonnou úpravu vymezenou v ZOPK, když nad rámec zákona zakazují v chráněných územích umístování staveb a zařízení obnovitelných zdrojů energie. Jelikož jsou ZÚR vydávány ve formě opatření obecné povahy, neměly by, jak vyplývá z § 173 odst. 3 správního řádu⁷⁷, svým adresátům stanovovat povinnosti nad rámec zákona.⁷⁸ Otázkou, zda je přípustné stanovit v rámci ZÚR přísnější pravidla, než obsahuje zákonná úprava, se zabýval Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“), v rozsudku 9 Ao 6/2011. V uvedené věci rozhodoval ohledně návrhu na zrušení části ZÚR Ústeckého kraje, jež byly napadnuty z toho důvodu, že na území kraje ve značném rozsahu regulují výstavbu větrných elektráren, mimo jiné právě v ZCHÚ a na územích začleněných do soustavy Natura 2000. NSS v rozsudku konstatoval, že pro „*naplnění cílů územního plánování musí mít kraj při přijímání územně plánovací dokumentace možnost zohlednit specifika svého území oproti jiným částem republiky. Zvláštními zákony (např. ZOPK) je určena minimální míra ochrany jednotlivých zájmů, kterou kraj v rámci územního plánování nemůže snížit. Dospěje-li však k závěru, že zvláštní podmínky jeho území vyžadují intenzivnější ochranu, může přijmout pro ochranu*

⁷⁵ OLOMOUCKÝ KRAJ. *Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje ve znění aktualizace č. 1 (právní stav). Textová část* [online]. 2013 [cit. 01.03.2016].

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ Viz k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2005, sp. zn. 1 Ao 1/2005, kde NSS konstatoval, že „*opatření obecné povahy nemůže nad rámec zákona ukládat svým adresátům povinnosti. [...] Opatření obecné povahy tedy slouží toliko ke konkretizaci již existujících povinností, vyplývajících ze zákona, a nikoli k ukládání povinností nových, které zákon neobsahuje.*“

*hodnot chráněných zvláštními zákony přísnější kritéria. Omezení jakéhokoliv jiného zájmu či aktivity v území musí být úměrné ohrožení předmětných hodnot. Nutnou součástí rozhodnutí kraje, kterým se zpřísnuje ochrana určitého zájmu v rámci ZÚR nad zvláštním zákonem stanovený rámec, je přesvědčivé odůvodnění, ze kterého je zřejmé, v čem spočívá ojedinělost podmínek v daném území a z jakých důvodů nelze předpokládat, že by zákonem stanovená míra ochrany zájmů byla dostatečná.*⁷⁹

NSS posuzovaným ZÚR Ústeckého kraje vytkl nedostatečnou míru zdůvodnění toho, proč je pro ochranu území chráněných podle ZOPK nutné zvolit podstatně přísnější prostředky, než stanovuje tento zákon. Z uvedeného důvodu proto části ZÚR zakazující výstavbu větrných elektráren zrušil. Jsem toho názoru, že podobně by soudy postupovaly také v případě výše zmíněného ustanovení ZÚR Olomouckého kraje zakazující na území kraje výstavbu obnovitelných zdrojů energie v ZCHÚ, EVL a PO, jelikož ani zde nejsou uvedeny konkrétní důvody, proč by pro umístění těchto staveb měly být stanoveny přísnější podmínky, než vymezuje ZOPK. Podle mého názoru by obce a kraje neměly mít možnost stanovovat bez vážného důvodu přísnější regulaci, než vymezují příslušné zákony. V tomto souhlasím s názorem NSS, vyjádřeném v rozsudku 7 Ao 2/2011, jímž, stejně jako v případě ZÚR Ústeckého kraje, rozhodl o zrušení ZÚR Moravskoslezského kraje v části týkající se zákazu umístování větrných elektráren. V tomto rozsudku NSS konstatoval, že „*samospráva krajů a obcí nemůže mít takový dosah, aby místními či regionálními regulacemi fakticky rozdrobila jednotný právní a ekonomický prostor České republiky na oblasti, v nichž budou platit zásadně odlišná pravidla.*“⁸⁰

4.2.2 Územní plán

Územní plán je základním koncepčním nástrojem územního plánování, jež se pořizuje a vydává pro celé území obce.⁸¹ Na rozdíl od ZÚR není ve StZ stanovena povinnost jeho pořízení. Účelem územního plánu je podle § 43 odst. 1 StZ stanovit základní koncepci rozvoje území obce, včetně ochrany jeho hodnot. Územní plán dále vymezuje plošné a prostorové uspořádání obce, uspořádání krajiny a koncepci veřejné

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.05.2014, sp. zn. 9 Ao 6/2011.

⁸⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.06.2011, sp. zn. 7 Ao 2/2011.

⁸¹ PRŮCHOVÁ, 2011, op. cit., s. 188.

infrastruktury. Taktéž určuje další rozvoj výstavby v obci, a to prostřednictvím vymezení zastavěného území, zastavitelných ploch a ploch určených ke změně stávající zástavby. Územní plán schvaluje a vydává zastupitelstvo obce ve formě opatření obecné povahy. Podle § 43 odst. 5 StZ je územní plán závazný pro pořízení a vydání regulačního plánu zastupitelstva obce a pro rozhodování v území.

Při pořizování územního plánu lze v otázkách koncepce rozvoje výstavby na území obce, na jejímž katastrálním území se nachází vyhlášené ZCHÚ či jeho ochranné pásmo, předpokládat střety mezi zájmy obce (resp. zájmy investorů zamýšlejících realizovat stavby na území obce) a požadavky orgánů ochrany přírody na ochranu dotčeného ZCHÚ. Orgán ochrany přírody, který je podle ZOPK pověřen výkonem státní správy dotčeného ZCHÚ, je jakožto dotčený orgán oprávněn v jednotlivých fázích pořízení územního plánu podávat vyjádření nebo uplatňovat stanoviska, jejichž obsah je podle § 4 odst. 2 písm. b) StZ pro územní plány závazný. Příslušnými orgány k podání vyjádření a uplatnění stanovisek jsou na území národních parků jejich správy⁸² a na území CHKO, NPR a NPP Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky (dále jen „AOPK“).⁸³ V přírodních rezervacích a přírodních památkách jsou pak podle § 77a odst. 3 ZOPK příslušnými orgány jednotlivé krajské úřady. V případě, že ZCHÚ zasahuje do vojenského újezdu, náleží podle § 78a odst. 2 písm. i) ZOPK pravomoc k uplatnění stanoviska Ministerstvu obrany. V tomto směru je rovněž nezbytné zmínit zvláštní iniciativní a kontrolní orgán správy národního parku, kterým je rada národního parku. Ta je podle § 20 odst. 1 ZOPK příslušná k projednání všech důležitých dokumentů ochrany a řízení národního parku, mimo jiné také územních plánů obcí ležících na území daného národního parku.

V první fázi pořizování územního plánu může orgán ochrany přírody podle § 47 odst. 2 StZ podat vyjádření k návrhu zadání územního plánu, ve kterém uvede požadavky na obsah územního plánu vyplývající ze ZOPK a územně plánovacích podkladů spolu s požadavky obsaženými v plánu péče dotčeného ZCHÚ.

V dalších fázích pak orgán ochrany přírody uplatňuje stanoviska k návrhu územního plánu a k částem řešení, které byly v průběhu řízení o územním plánu

⁸² § 78 odst. 2 ZOPK.

⁸³ § 78 odst. 1 ZOPK.

v návrhu změněny. Obsahem těchto stanovisek je posouzení jednotlivých ploch vytyčených v návrhu, které zasahují do předmětného ZCHÚ. Tyto plochy jsou posuzovány z pohledu nástrojů ochrany přírody a krajiny obsažených v ZOPK.⁸⁴

Správní uvážení orgánu ochrany přírody lze demonstrovat na příkladu CHKO Jeseníky. Zde je dotčeným orgánem AOPK⁸⁵, Regionální pracoviště Olomoucko, Správa CHKO Jeseníky, jež při posuzování jednotlivých ploch v návrhu územního plánu uplatňuje tyto nástroje ochrany přírody a krajiny:

- § 4 odst. 1 ZOPK – prvky územního systému ekologické stability
- § 4 odst. 2 ZOPK – významné krajinné prvky jmenované zákonem
- § 7 odst. 1 ZOPK – dřeviny rostoucí mimo les
- § 12 odst. 2 ZOPK – ochrana krajinného rázu
- § 25 odst. 2 ZOPK – zóny odstupňované ochrany CHKO Jeseníky
- § 26 ZOPK – základní ochranné podmínky CHKO
- § 29, 34, 35, 36, 37 ZOPK – maloplošná ZCHÚ a jejich ochranná pásma
- § 49, 50 ZOPK – zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů⁸⁶

Z uvedeného je zřejmé, že návrh územního plánu je orgánem ochrany přírody posuzován nejen z hlediska nástrojů podle části třetí ZOPK, ale také z pohledu prostředků obecné ochrany přírody a krajiny. Podle vyjádření Správy CHKO Jeseníky však požadavky na ochranu ZCHÚ uplatňované orgánem ochrany přírody často nejsou v souladu se záměry obce a investorů, a proto musí v řadě případů dojít k jejich zmírnění tak, aby bylo v průběhu pořízení územního plánu dosaženo určitého konsensu.⁸⁷ I přes toto zmírnění je však nutné, aby návrh územního plánu nebyl v rozporu s požadavky ZOPK a dalších právních předpisů.⁸⁸ Územní plán by měl zejména respektovat zákazy umístování staveb stanovených v základních ochranných podmínkách jednotlivých ZCHÚ.

⁸⁴ Odpověď Správy CHKO Jeseníky ze dne 29.02.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ Podle § 78 odst. 1 ZOPK ve spojení s § 77a odst. 4 písm. x) ZOPK.

⁸⁶ Odpověď Správy CHKO Jeseníky ze dne 29.02.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Srov. § 53 odst. 4 písm. b) StZ.

Podobně jako ZÚR může také návrh územního plánu podléhat vyhodnocení vlivů na životní prostředí, jež je součástí vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území. Vyhodnocení se provádí v případě, že tak stanoví ve fázi zadání územního plánu stanoviskem krajský úřad, nebo pokud orgán ochrany přírody nevyloučí podle § 45i ZOPK významný vliv na EVL či PO. Jelikož EVL a PO se často překrývají se ZCHÚ, je pravděpodobné, že územní plány obcí, na jejichž katastrálním území je vyhlášeno ZCHÚ, budou vyhodnocení vlivů na životní prostředí (resp. naturovému posouzení) podléhat poměrně často. Stejně jako u ZÚR platí, že pokud z naturového posouzení vyplývá, že návrh územního plánu má významný negativní vliv na EVL a PO, přičemž neexistuje jiná varianta s nižším nebo žádným vlivem na toto území, může být tento návrh schválen pouze z naléhavých důvodů veřejného zájmu spolu s kompenzačními opatřeními k zajištění ochrany a celistvosti chráněných území. V případě negativního vlivu na lokalitu s prioritními typy stanovišť nebo s prioritními druhy jsou podle § 45i odst. 10 ZOPK důvody veřejného zájmu umožňující schválení územního plánu omezeny na ochranu veřejného zdraví, zajištění veřejné bezpečnosti a příznivé důsledky nesporného významu pro životní prostředí. Jiné důvody jsou přípustné pouze v případě kladného stanoviska Komise EU.

4.2.3 Regulační plán

Regulační plán je typem územně plánovací dokumentace, kterým se podle § 61 odst. 1 StZ stanovují podrobné podmínky pro využití pozemků, umístění a prostorové uspořádání staveb, a také pro ochranu hodnot a charakteru území a vytváření příznivého životního prostředí. Povinnou součástí regulačního plánu je určení podmínek pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury a veřejně prospěšných staveb. Regulační plán je vydáván a schvalován zastupitelstvem obce či kraje a je závazný pro rozhodování v území. V případě, že je vydán krajem, je závazný také pro územní plány a regulační plány vydané obcemi. Podle § 61 odst. 2 StZ lze regulačním plánem také nahradit územní rozhodnutí, ale za předpokladu, že umísťovaný záměr nepodléhá posuzování vlivů na životní prostředí.

Pokud se regulační plán vztahuje také na území patřící do ZCHÚ, může příslušný orgán ochrany přírody podobně jako v rámci procesu vydání územního plánu podat vyjádření a uplatňovat stanoviska k návrhu.

Na rozdíl od ZÚR a územního plánu, nenalezneme ve StZ v rámci právní úpravy regulačního plánu žádná zvláštní ustanovení, která by obsahovala požadavek vyhodnocení vlivů regulačního plánu na udržitelný rozvoj území. Podle komentáře tak regulační plán bude posuzován jako koncepce dle obecné úpravy zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPV“).⁸⁹ Domnívám se, že regulační plán může podléhat také naturovému posouzení, a to v případě, kdy orgán ochrany přírody svým stanoviskem podle § 45i odst. 1 ZOPK nevyloučí významný vliv regulačního plánu na EVL či PO.⁹⁰

⁸⁹ BAHÝLOVÁ, Lenka; KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 167.

⁹⁰ O problematice posuzování vlivů na životní prostředí podrobněji v pododdílu 5.2.4.2.

5. Umístování a povolování staveb v ZCHÚ

Po obecném vymezení problematiky umístování a povolování staveb v ZCHÚ bude v této kapitole proveden rozbor právních nástrojů, jež ovlivňují právní režim výstavby ve zmíněných územích. Poslední část práce se poté věnuje stručné charakteristice umístování a povolování staveb na těchto územích, kde jsou popsány jednotlivé povolovací procesy dle StZ.

5.1 Obecné vymezení

Jak bylo uvedeno již v předchozích kapitolách, přísnější režim ochrany v ZCHÚ se odráží také v rámci právního režimu výstavby na tomto území. Obecná pravidla týkající se umístování a povolování staveb, která jsou upravena ve StZ a jeho podzákoných předpisech, jsou doplněna a modifikována zvláštními právními prostředky ochrany ZCHÚ, popř. EVL a PO vymezených v ZOPK a souvisejících předpisech, mezi něž patří zejména zřizovací předpisy jednotlivých ZCHÚ.

Mimo ustanovení týkající se ochrany ZCHÚ se v povolovacích procesech uplatňují také ustanovení celé řady dalších právních předpisů, a to ustanovení zákonů a podzákoných právních předpisů upravujících ochranu i dalších složek životního prostředí⁹¹ či také specifická pravidla, jež stanovují zvláštní procesní postupy pro umístování a povolování některých typů staveb.⁹² Svou roli v rámci povolovacích procesů má také jeden z nejvýznamnějších předpisů na ochranu životního prostředí, který se zabývá posouzením možných negativních vlivů na životní prostředí, čímž je ZPV. Problematika umístování a povolování staveb je značně široká, proto bych se chtěl v této části práce zaměřit pouze na specifika vztahující se k ochraně ZCHÚ.

⁹¹ Viz např. zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a změně některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

⁹² Viz např. zákon č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů, nebo zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

5.2 Nástroje ochrany ZCHÚ uplatňované v procesu výstavby

5.2.1 Zákazy výstavby a výjimky ze zákazů

Základními právními prostředky regulace výstavby v ZCHÚ jsou zákazy, jež ZOPK vymezuje v rámci právní úpravy jednotlivých kategorií těchto chráněných území.

5.2.1.1 Zákazy výstavby ve velkoplošných ZCHÚ

Zákazy výstavby v národních parcích a CHKO obsažené v jejich základních ochranných podmínkách lze vzhledem k zonaci těchto území rozdělit na zákazy celoplošné a zákazy vztahující se na nejpřísněji chráněnou první zónu. Na celém území národního parku je podle § 16 odst. 1 písm. k) ZOPK zakázáno stavět nové dálnice, silnice, železnice, průmyslové stavby, sídelní útvary, plavební kanály, elektrická vedení velmi vysokého napětí a dálkové produktovody. Základní ochranné podmínky CHKO obsahují v § 26 písm. d) ZOPK užší výčet staveb zakázaných realizovat na celém jejich území, a to konkrétně stavět nové dálnice, sídelní útvary a plavební kanály. Co se týče první zóny, pro obě kategorie platí stejně vymezený plošný zákaz umístování a povolování nových staveb.

Na základě vyjádření regionálních pracovišť AOPK, konkrétně Správy CHKO Jeseníky⁹³ a Správy CHKO Litovelské Pomoraví⁹⁴ se v praxi AOPK uplatňuje názor, že také ve druhé zóně CHKO je umístování nových staveb z velké části zakázáno. Důvodem je ustanovení § 26 odst. 3 písm. a) ZOPK, jež zakazuje na území první a druhé zóny *„hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnostmi, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů, anebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy značného rozsahu.“* Podle ustálené praxe AOPK je možné takřka každou stavební činnost podřadit pod některou z činností v uvedeném ustanovení, zejména pod zákaz nevratného poškozování půdního povrchu, změny

⁹³ Odpověď Správy CHKO Jeseníky ze dne 29.02.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁴ Odpověď Správy CHKO Litovelské Pomoraví ze dne 01.03.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

vodního režimu, či provádění terénních úprav značného rozsahu.⁹⁵ Uvedený výklad má tak za následek, že nejen v rámci první zóny, ale rovněž ve druhé zóně je v řadě případů pro případnou realizaci stavebního záměru nutné zažádat o výjimku.⁹⁶

Vzhledem k uvedenému se naskytá otázka, zda se zmíněný výklad uplatňuje taktéž na území druhých a třetích zón národních parků, jelikož zákaz hospodaření na pozemcích vyžadující intenzivní technologie se podle § 16 odst. 1 písm. a) ZOPK dotýká celého území národního parku. Vyjádření některé ze správ národních parků se autorovi práce nepodařilo zajistit, avšak podle jeho názoru by podobný výklad vedl téměř k plošnému zákazu umísťování nových staveb na velké části území národních parků, zejména mimo zastavěná území.

V tomto kontextu je nezbytné zmínit vládní návrh novely ZOPK, který zásadním způsobem mění základní ochranné podmínky národních parků. Na základě zmíněného návrhu by se plošný zákaz umísťování a povolování staveb v národních parcích vztahoval právě na území ležící mimo zastavěná území obcí a zastavitelné plochy obcí, avšak výjimkou staveb nevyžadujících územní rozhodnutí nebo územní souhlas a staveb určených pro účely ochrany přírody, péče o zemědělské pozemky a lesy, turistiky, správy vodních toků, požární ochrany a záchranných prací, obrany státu, ochrany státních hranic nebo památkové ochrany. Podle novely by rovněž na území národních parků bylo zakázáno umísťovat nebo povolovat důlní díla, včetně souvisejících důlních staveb nebo zařízení, a to kromě zajištění a likvidace stávajících důlních děl.⁹⁷

5.2.1.2 Zákazy výstavby v maloplošných ZCHÚ

V právní úpravě maloplošných ZCHÚ je možné najít dva způsoby vymezení regulace výstavby, a to v rámci základních ochranných podmínek u NPR a přírodních rezervací, a na základě generální podmínky, jež obsahuje právní úprava NPP a přírodních památek. Vůbec nejpřísnější regulaci výstavby ze všech ZCHÚ mají NPR, v nichž je podle § 29 písm. b) ZOPK zakázáno povolovat a umísťovat jakékoliv

⁹⁵ Odpověď Správy CHKO Litovelské Pomoraví ze dne 01.03.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁹⁶ Srov. MAZANCOVÁ, EVA. Poškození v CHKO. *Enviprofi.cz* [online]. 2015 [cit. 24.03.2016].

⁹⁷ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 501/0 [online]. [cit. 02.01.2016].

stavby, což prakticky omezuje veškerou stavební činnost na těchto územích. Zákaz formulovaný v uvedeném ustanovení se tak vztahuje nejen na umístování nových staveb, ale také na rekonstrukce staveb současných.⁹⁸ V tomto se NPR odlišují od přírodních rezervací, kde zákaz umístování a povolování staveb platí pouze pro nové stavby.

Ustanovení upravující režim NPP a přírodních památek neobsahují žádný výčet základních ochranných podmínek, ale pouze generální omezení týkající se činnosti v tomto území. Na těchto územích jsou podle § 36 odst. 2 ZOPK zakázány jakékoliv změny či poškozování nebo jejich hospodářské využívání, pokud by tím hrozilo jejich poškození. Podle Pekárka toto ustanovení v praxi způsobuje nutnost žádat o výjimku ze zákazu pro jakýkoliv zásah do NPP, protože osoby mohou samy jen těžko určit, zda zamýšlený zásah bude mít nežádoucí vliv na předmět ochrany či nikoliv.⁹⁹

5.2.1.3 Výjimky podle § 43 ZOPK

Shora uvedené zákazy týkající se umístování a povolování staveb nejsou zákazy absolutními a mohou být za určitých okolností prolomeny prostřednictvím výjimky. Podmínky a způsob schvalování výjimek jsou upraveny v § 43 ZOPK. Podle současné právní úpravy lze rozlišit dva typy výjimek, které se odlišují orgánem ochrany přírody příslušným o těchto výjimkách rozhodovat.¹⁰⁰

První typ výjimky schvaluje rozhodnutím MŽP na základě předchozího usnesení vlády, a to v případě, kdy jiný veřejný zájem výrazně přesahuje nad zájmem ochrany přírody. O výrazně převažující zájem půjde zejména v případě rozsáhlých záměrů s celorepublikovým či alespoň nadregionálním dopadem, jež vychází z celorepublikových koncepcí schvalovaných ústředními orgány státní správy. Takovými stavebními záměry mohou být například dálniční tahy, rychlostní cesty, železniční tratě ve významných železničních koridorech či významná vodní díla.¹⁰¹

Druhý typ výjimky je schvalován příslušnými orgány ochrany přírody, kterými jsou na území národních parků správy národních parků, na území CHKO, NPR a NPP

⁹⁸ MIKO, op. cit., s. 171.

⁹⁹ PEKÁREK, op. cit., s. 100.

¹⁰⁰ Problematikou výjimek se zabývá rovněž výše zmiňovaný vládní návrh novely ZOPK, podle něhož by pravomoc k udělování výjimek náležela pouze orgánům ochrany přírody.

¹⁰¹ ŠMÍDOVÁ, Lenka. Výjimky ze základní územní ochrany zvláště chráněných území. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2010 [cit. 25.02.2016].

AOPK, na území přírodních rezervací a přírodních památek krajské úřady, a na území vojenských újezdů újezdní úřady. Tyto orgány mohou udělit výjimku, jestliže:

- jiný veřejný zájem převažuje nad zájmem ochrany přírody,
- záměr je v zájmu ochrany přírody, nebo
- záměr významně neovlivní předmět ochrany daného ZCHÚ.¹⁰²

V případě stavebních záměrů s převažujícím veřejným zájmem půjde zpravidla o záměry místního, popř. regionálního charakteru.¹⁰³ Takovým příkladem může být například výstavba stanice horské služby na území ZCHÚ. Stavbami budovanými v zájmu ochrany přírody jsou kupříkladu pozorovatelné určené pro vědecké zkoumání určité chráněné lokality. Co se týče staveb, jež významně neovlivní předmět ochrany daného ZCHÚ, zde je možné uvést například informační zařízení, jakými jsou rozcestníky, informační tabule či menší reklamní poutače.¹⁰⁴

Proces schvalování výjimky se zahajuje na základě žádosti a probíhá ve správním řízení podle správního řádu. Pro udělení výjimky je nutné prokázat alespoň jeden z výše uvedených důvodů, který rovněž musí být náležitě odůvodněn v konečném rozhodnutí. Proti rozhodnutí o výjimce je možné podat odvolání (resp. rozklad, pokud rozhoduje MŽP) a rovněž je proti němu přípustný soudní přezkum.¹⁰⁵

V praxi můžeme nalézt případy zamýšlených stavebních záměrů, pro něž získání výjimky ze zákazu umístování a povolování staveb bylo nemožné, avšak i přesto byly tyto záměry realizovány v souladu se zákonem. Jako příklad lze uvést projekt týkající se rozšíření lyžařského areálu na Dolní Moravě o další pozemky, které náležely do NPR Králický Sněžník, a z toho důvodu se na ně vztahoval plošný zákaz umístování a povolování staveb vyplývající ze základních ochranných podmínek.¹⁰⁶ Tento záměr se nakonec podařilo realizovat díky úpravě hranic uvedeného ZCHÚ, k níž došlo na

¹⁰² § 43 odst. 3 ZOPK.

¹⁰³ ŠMÍDOVA, 2010, op. cit.

¹⁰⁴ Srov. TUHÁČEK, op. cit., s. 114.

¹⁰⁵ Srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 7 Ca 19/2008.

¹⁰⁶ TUŠL, Ondřej. Línek (KDU-ČSL): Podporujeme lyžování v kraji. *Parlamentní listy.cz* [online]. OUR MEDIA a.s., 2012 [cit. 09.02.2016].

základě vyhlášky MŽP č. 447/2013 Sb.¹⁰⁷ Na předmětném území tak došlo k umístění lyžařského vleku a vytvoření nové sjezdové tratě.

5.2.2 Závazná stanoviska a souhlasy

5.2.2.1 Závazná stanoviska

V případě záměru realizovat stavbu na území CHKO nebo národního parku je často nezbytné získat závazné stanovisko podle § 44 odst. 1 ZOPK. Podle tohoto ustanovení nelze na území CHKO a národního parku bez závazného stanoviska učinit ohlášení stavby, vydat územní rozhodnutí, územní souhlas, stavební povolení, rozhodnutí o změně využívání stavby, povolení k odstranění stavby či provedení terénních úprav dle StZ. Dále je nutné opatřit si závazné stanovisko orgánu ochrany přírody taktéž k povolení k nakládání s vodami a k vodním dílům či souhlas podle vodního zákona. Orgány příslušnými vydávat tato stanoviska jsou správy národních parků (NP) a AOPK (CHKO), popř. újezdni úřady, pokud se zamýšlený záměr bude nacházet na území vojenského újezdu.

Za účelem snížení správní agendy byly novelizací ustanovení § 44 odst. 1 ZOPK provedenou zákonem č. 350/2012 Sb.¹⁰⁸, stanoveny případy, ve kterých na území CHKO není třeba závazného stanoviska. Jedná se o stavby v zastavěném území obce ve čtvrté zóně CHKO, a v zastavěném území města, jež se nachází na území CHKO. Na těchto územích by ochrana přírodních hodnot CHKO měla být zajištěna zejména prostřednictvím ochrany krajinného rázu, a to s ohledem na požadavek souhlasu orgánu ochrany přírody podle § 12 odst. 2 ZOPK, jež je vyžadován pro umístění a povolení jakékoliv stavby, která by mohla snížit nebo změnit krajinný ráz.¹⁰⁹

Závazné stanovisko orgánu ochrany přírody není v kontextu § 149 správního řádu, samostatným rozhodnutím ve věci, avšak je závazné pro výrokovou část rozhodnutí správních orgánů, které o umístění a povolování staveb rozhodují. Obsahem závazného stanoviska je buď souhlas či nesouhlas s provedením posuzovaného

¹⁰⁷ Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 447/2013 Sb., o vyhlášení Národní přírodní rezervace Králický Sněžník a stanovení jejích bližších ochranných podmínek.

¹⁰⁸ Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony.

¹⁰⁹ BEJČEK, Petr; DOSTÁLOVÁ, Kateřina. Novela stavebního zákona ve vztahu k ochraně přírody a krajiny. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013 [cit. 01.03.2016].

záměru. Na souhlas pak mohou být vázány rovněž podmínky, které stavebník¹¹⁰ při výstavbě musí zohlednit. Nezákoně závazné stanovisko lze podle § 149 odst. 5 správního řádu zrušit v přezkumném řízení. Podle současné judikatury však toto stanovisko není samostatně soudně přezkoumatelné, a proto jej lze napadnout až v rámci konečného rozhodnutí, kterým při umístování staveb bude zpravidla územní rozhodnutí či stavební povolení.¹¹¹

5.2.2.2 Souhlasy

V bližších ochranných podmínkách obsažených ve zřizovacích předpisech jednotlivých ZCHÚ mohou být podle § 43 odst. 3 ZOPK vymezeny činnosti a zásahy vázané na předchozí souhlas orgánu ochrany přírody. Z důvodu velkého množství maloplošných ZCHÚ se autor práce zaměřil zejména na analýzu zřizovacích předpisů národních parků a CHKO za účelem rozboru, zda se v těchto předpisech vyskytují požadavky na souhlas orgánu ochrany přírody s umístováním a povolováním staveb.

Národní parky vyhlášené nařízením vlády¹¹² podle předchozího zákona č. 40/1956 Sb. obsahují v § 5 těchto nařízení požadavek na souhlas orgánů ochrany přírody ke stavbě vodohospodářských děl, silnic, místních komunikací, lesních cest a svážnic, lyžařských vleků a umístování informačních, reklamních a propagačních zařízení. Domnívám se, že uvedené ustanovení požadující souhlas orgánu ochrany přírody k předmětným stavbám již vzhledem k povinnosti opatřit si závazné stanovisko podle § 44 odst. 1 ZOPK lehce nadbytečné, a jeho význam připadá v úvahu pouze v případě umístování staveb nevyžadujících územní rozhodnutí ani územní souhlas. Zákon č. 161/1999 Sb., kterým byl vyhlášen Národní park České Švýcarsko, pak již do jisté míry reflektuje současnou právní úpravu, když ve svých bližších ochranných podmínkách uvádí mnohem redukovánější výčet stavebních záměrů podléhajících předchozímu souhlasu orgánu ochrany přírody. Podle zmíněného zákona je předchozí

¹¹⁰ Stavebníkem se podle § 2 odst. 2 písm. c) StZ rozumí osoba, která pro sebe žádá vydání stavební povolení nebo ohlašuje provedení stavby, terénní úpravy či zařízení, jakož i její právní nástupce, a dále osoba, která stavbu provádí, pokud nejde o stavebního podnikatele realizující stavbu v rámci své podnikatelské činnosti; stavebníkem se rozumí též investor a objednatel stavby.

¹¹¹ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.08.2011, sp. zn. 2 As 75/2009.

¹¹² Nařízení vlády č. 163/1991 Sb.; nařízení vlády č. 165/1991 Sb.; nařízení vlády č. 164/1991 Sb.

souhlas nezbytný k umístování informačních, reklamních a propagačních zařízení a provádění drobných staveb a terénních úprav.¹¹³

Podobně jako v případě národních parků, také většina ze současných CHKO na našem území byla vyhlášena před účinností ZOPK, a proto rovněž v jejich zřizovacích předpisech můžeme nalézt ustanovení stanovující požadavky na souhlas orgánu ochrany přírody ohledně umístování nejrůznějších druhů staveb.¹¹⁴ Taktéž v tomto případě lze předpokládat, že v rámci CHKO by uvedené souhlasy s realizací stavebních záměrů měly být ve většině případů nahrazeny vydáním závazného stanoviska dle § 44 odst. 1 ZOPK. Požadavek souhlasu podle § 44 odst. 3 ZOPK by tak měl být uplatňován pouze na stavby, které nepodléhají povolovacím procesům dle StZ, a dále na zamýšlené stavby, jež by měly být realizovány na zastavěném území obce ve čtvrté zóně a zastavěném území města, kde se závazné stanovisko podle § 44 odst. 1 ZOPK nevydává.

Určitou váhu může mít případný souhlas vyplývající z bližších ochranných podmínek maloplošných ZCHÚ, jelikož na těchto územích se závazné stanovisko podle § 44 odst. 1 ZOPK nevydává. Je ovšem nutné zmínit, že na území maloplošných ZCHÚ mohou orgány ochrany přírody efektivně regulovat výstavbu prostřednictvím výjimek ze zákazů, jež jsou vzhledem ke stanoveným zákazům nutné pro realizaci většiny stavebních záměrů.

Jak již bylo uvedeno výše¹¹⁵, souhlas je podle § 37 odst. 2 ZOPK nutný rovněž pro stavební činnost v ochranných pásmech ZCHÚ, díky čemuž mohou orgány ochrany přírody účinně kontrolovat výstavbu na těchto území tak, aby ochranné pásmo dokázalo plnit svou funkci nárazníkového území.

Pravomoc k vydávání souhlasů náleží orgánům ochrany přírody vykonávající státní správu v oblasti ochrany přírody v příslušném ZCHÚ, tedy jednotlivým správám národních parků, AOPK, krajským úřadům či újezdním úřadům. Co se týče formy souhlasu, § 90 odst. 1 ZOPK uvádí, že souhlasy vydávané jako podklad pro rozhodnutí

¹¹³ § 4 zákona 161/1999 Sb.

¹¹⁴ Viz např. podle čl. 4 výnosu Ministerstva kultury ČR č. j. 9886/69-II/2, o zřízení chráněné krajinné oblasti Jeseníky, je požadován souhlas orgánu ochrany přírody s prováděním staveb všeho druhu, umístování informačních, reklamních a jiných podobných zařízení vně intravilánu obcí, uvnitř intravilánu obcí je pak nezbytný souhlas s prováděním stavebních zásahů na dosavadních stavbách, pokud se jimi mění jejich vnější vzhled nebo mění podoba terénu.

¹¹⁵ Viz podkapitola 2.2.

podle zvláštního právního předpisu jsou závaznými stanovisky podle správního řádu. Pokud se tedy bude jednat o souhlas k umístění stavby podléhající povolovacím procesům dle StZ, příslušný orgán tento souhlas vydá ve formě závazného stanoviska. V případě, že souhlas bude opravňovat přímo k realizaci určité stavby, orgán ochrany přírody rozhodne o tomto souhlasu formou rozhodnutí.¹¹⁶

Taktéž v tomto případě je nezbytné zmínit vládní návrh novely ZOPK, která novým způsobem upravuje formu souhlasů k činnostem vymezeným v bližších ochranných podmínkách, k nimž není třeba povolení správního orgánu podle jiného právního předpisu. Orgány ochrany přírody by takový souhlas vydávaly rozhodnutím nebo, v případě neurčitého okruhu adresátů, formou opatření obecné povahy.¹¹⁷

5.2.3 Omezení nebo zákaz činnosti

Účinný preventivní nástroj související mimo jiné s ochranou ZCHÚ, EVL i PO je vymezen v § 66 ZOPK. Na základě aplikace tohoto ustanovení mohou orgány ochrany přírody stanovit osobám podmínky pro výkon činnosti, jež by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně nebo zvláště chráněných částí přírody, nebo případně, pokud by předmětná činnost znamenala citelný zásah do přírodních poměrů těchto chráněných území, ji zakázat úplně. I přes skutečnost, že se jedná o krajní prostředek, bylo jeho využití v posledních 20 letech relativně početné¹¹⁸, a to i díky tomu, že umožňoval omezit či zakázat činnosti, které byly rozhodnutím či opatřením jiného správního orgánu povoleny.¹¹⁹ V řadě těchto případů se jednalo o omezení či zákaz stavebních činností.

Po velké novele StZ¹²⁰, na základě níž byl do § 66 vložen druhý odstavec, se však možnost aplikace tohoto nástroje jeví poněkud nejasně. Důvodem je nešťastně zvolená formulace zákonodárce ve zmíněném § 66 odst. 2 ZOPK, podle níž orgány ochrany

¹¹⁶ MIKO, op. cit. s. 200.

¹¹⁷ Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 501/0 [online]. [cit. 02.03.2016].

¹¹⁸ Viz KONEČNÁ, Michaela. K vybraným ustanovením zákona o ochraně přírody a krajiny novelizovaných v souvislosti s tzv. Velkou novelou stavebního zákona. *Bulletin Stavební právo*. 2014, roč. 6, č. 1, s. 42.

¹¹⁹ Stov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.08.2012, sp. zn. 5 As 53/2011.

¹²⁰ Zákon č. 350/2012 Sb.

přírody nemohou uplatnit omezení či zákaz v případě již vydaného platného pravomocného rozhodnutí.

V rámci diskuze odborné veřejnosti se objevily dva názory na toto nové ustanovení. Podle Jelínkové a Mlčocha je nutné pojem „*platné pravomocné rozhodnutí*“ vykládat takovým způsobem, že „*odst. 2 § 66 StZ brání zakazu činností, k nimž existují všechny potřebné správní akty orgánů ochrany přírody.*“¹²¹ Podle této interpretace by tedy orgány ochrany přírody mohly při citelném zásahu do přírodních poměrů zakázat například provádění řádně povolené stavby, a to v případě, že územní rozhodnutí a stavební povolení k předmětné stavbě bylo v rozporu se zákonem vydáno bez požadovaného souhlasu orgánu ochrany přírody. Proti této interpretaci ovšem stojí argumentace založená na požadavku právní jistoty subjektů a presumpce správnosti rozhodnutí orgánů veřejné správy. Podle Konečné by v případě již nabytého subjektivního práva k určité činnosti nemělo být možné tuto činnost následně zakázat. Subjekty by tak neměly být trestány za pochybení správních orgánů, které v rozporu se zákonem povolující rozhodnutí vydaly.¹²² Těžko říci, ke které z uvedených tezí se přiklonit. Podle mého názoru nejlepší variantu představuje novelizace uvedeného ustanovení, a to do takové podoby, která umožní srozumitelnější výklad.

Orgány příslušnými rozhodovat o omezení nebo zakazu činnosti jsou na území národního parku jejich správy, v CHKO, NPR a NPP AOPK, v případě přírodních rezervací a přírodních parků příslušné krajské úřady a na území ZCHÚ patřící do vojenských újezdů újezdní úřady. Kromě těchto orgánů může na všech uvedených územích ukládat opatření podle § 66 ZOPK také Česká inspekce životního prostředí.¹²³

O omezení nebo zakazu činnosti rozhodují orgány ochrany přírody ve správním řízení, přičemž toto řízení je zahájené z vlastního podnětu – na základě zjištění potencionální hrozby nedovolené změny přírody.¹²⁴ Pokud je proti takto vydanému

¹²¹ JELÍNKOVÁ, Jitka; MLČOCH, Svatomír. Zásadní otazníky nad změnou ustanovení § 66 zákona o ochraně přírody a krajiny. *Správní právo*. 2013, roč. 66, č. 3, s. 164.

¹²² KONEČNÁ, op. cit., s. 45-46.

¹²³ JELÍNKOVÁ, Jitka. Omezení a zákazy: aplikace § 66 zákona o ochraně přírody a krajiny. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2008 [cit. 14.03.2016].

¹²⁴ MIKO, op. cit., s. 268.

rozhodnutí podáno odvolání, je u těchto odvolání podle § 90 odst. 1 ZOPK vyloučen odkladný účinek.

5.2.4 Biologické hodnocení a EIA

5.2.4.1 Biologické hodnocení

V případě, že investor hodlá provést závažný zásah do ZCHÚ, může mu podle § 67 odst. 1 ZOPK orgán ochrany přírody nařídit, aby si předem na svůj náklad zajistil provedení přírodovědného průzkumu a písemné hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na rostliny a živočichy – tzv. biologické hodnocení. Přírodovědný průzkum a biologické hodnocení jsou pak dalším podkladem pro rozhodnutí orgánu ochrany přírody při vydávání rozhodnutí o výjimkách, závazných stanovisek či souhlasů. Zde je nutno uvést, že ZOPK nikde blíže nedefinuje, co lze považovat za „závažný zásah“, avšak je možné předpokládat, že stavební činnost bude téměř vždy tímto závažným zásahem.

Náležitosti biologického hodnocení upravuje § 18 vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Biologické hodnocení je zprávou, jež obsahuje zjištění, popis a vyhodnocení současného stavu krajiny a předpokládaných přímých i nepřímých vlivů investorem zamýšleného užívání krajiny z hlediska působení na rostliny a živočichy. Hodnocení se vztahuje na celý průběh zamýšleného zásahu, zejména na provádění, užívání a odstranění stavby včetně zneškodňování případných odpadů. Kromě uvedeného je obsahem hodnocení rovněž porovnání možných variant zamýšleného zásahu s návrhem optimální varianty. Biologické hodnocení mohou provádět pouze osoby se zvláštní odbornou způsobilostí, jež jsou držiteli zvláštní autorizace podle § 45i odst. 3 ZOPK.

Povinnost provést biologické hodnocení se nemusí uložit, jestliže zamýšlený záměr podléhá úplnému procesu posuzování vlivů na životní prostředí podle ZPV, avšak pouze pokud je uvedené posouzení dostačující i z hlediska požadavků vyplývajících z § 67 ZOPK a vyhlášky č. 395/1992 Sb.

Jestliže z provedení biologického hodnocení, zákona či ze stanoviska EIA vyplyne potřeba náhradních opatření k ochraně přírody (např. vybudování technických zábran či přemístění živočichů a rostlin), musí investor, pokud orgán ochrany přírody

ve schvalujícím rozhodnutí nebo stanovisku takovou povinnost uloží, toto opatření na svůj náklad realizovat.

5.2.4.2 EIA

Některé zamýšlené stavební záměry v ZCHÚ bude nutné podrobit procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA – Environmental Impact Assessment). Právní rámec procesu EIA je v naší právní úpravě vymezen v ZPV. Cílem procesu EIA je podle § 1 odst. 3 ZPV získání odborného podkladu pro vydání rozhodnutí podle zvláštních předpisů, z čehož vyplývá, že u stavebních záměrů musí tento proces předcházet vydání územního rozhodnutí a stavebního povolení, stejně jako případnému rozhodnutí o výjimce podle § 43 ZOPK.

Záměry, jež podléhají procesu posuzování vlivů na životní prostředí, jsou uvedeny v příloze č. 1 ZPV, přičemž tyto záměry lze obecně rozdělit do dvou kategorií. První skupinu tvoří záměry podléhající posuzování vlivů na životní prostředí vždy. Do druhé skupiny je pak možné zařadit záměry, které tomuto posouzení budou podrobeny s ohledem na výsledek tzv. zjišťovacího řízení. Posuzování dále podléhají také změny záměrů uvedených v obou kategoriích, pokud by mohly mít významný negativní vliv na životní prostředí a příslušný orgán tak rovněž stanoví ve zjišťovacím řízení.¹²⁵ Při pohledu na výčet záměrů uvedených v příloze č. 1 ZPV, lze konstatovat, že v ZCHÚ se bude jednat spíše o záměry fakultativní, jež posuzování vlivů budou podléhat na základě zjišťovacího řízení. Takovými záměry mohou být například rekreační a sportovní areály, hotelové komplexy či související zařízení v ZCHÚ¹²⁶, nebo lyžařské vleky a lanovky.¹²⁷

Podle ZPV jsou rovněž posuzovány záměry, jež podléhají tzv. hodnocení vlivů záměru na EVL a PO, a to za podmínek stanovených v § 45h a §45i ZOPK. Toto hodnocení, jež bude rozebráno níže¹²⁸, je ovšem nutné vzhledem k jeho specifickému

¹²⁵ BAHÝLOVÁ, op. cit., s. 24-28.

¹²⁶ Bod 10.10 kategorie II přílohy č. 1 ZPV.

¹²⁷ Bod 10. 7 kategorie II přílohy č. 1 ZPV.

¹²⁸ Viz oddíl 5.2.5.

obsahu a režimu důsledně odlišovat od obecného posuzování vlivů na životní prostředí.¹²⁹

Proces EIA probíhá v šesti fázích: oznámení, zjišťovací řízení¹³⁰, dokumentace, posudek, veřejné projednání a vydání závazného stanoviska. Právě změna formy výstupu z procesu EIA byla jednou z hlavních změn ZPV provedených v roce 2015, jež měla za cíl odstranit některé nedostatky vytýkané České republice v rámci Evropské unie kvůli nesprávné transpozici směrnice EIA¹³¹. Podle nové právní úpravy tak musí povolující orgán ve svém rozhodnutí zohlednit podmínky vyplývající ze stanoviska EIA v plném rozsahu, a to bez možnosti některé z nich odůvodněně opominout. Mezi další významnou změnu pak patří rovněž úprava pravidel týkající se tzv. navazujících řízení včetně zlepšení postavení dotčené veřejnosti v těchto řízeních. Za navazující řízení je považováno zejména územní a stavební řízení, a to pokud záměr posuzovaný v těchto řízeních podléhal procesu EIA.¹³²

5.2.5 Hodnocení vlivů záměrů na EVL a PO

Z důvodu velkého překrytí ZCHÚ a území náležící do soustavy Natura 2000 je v rámci právního režimu umístování a povolování staveb v těchto územích nutné zohlednit také nástroje ochrany EVL a PO, z nichž nejvýznamnější je institut hodnocení vlivů koncepcí a záměrů na EVL a PO. Právní režim tohoto institutu je vymezen v ustanoveních § 45h a § 45i ZOPK, do nichž byly transponovány požadavky vyplývající z čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice 92/43/EHS. Východisko tohoto hodnocení představuje § 45h odst. 1 ZOPK. Podle uvedeného ustanovení *„jakákoliv koncepce nebo záměr, který může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost EVL nebo PO, podléhá hodnocení*

¹²⁹ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.03.2013, sp. zn. 5 As 66/2011.

¹³⁰ Jedním kritérií ve zjišťovacím řízení, podle nichž příslušný orgán určuje, zda záměr podléhá celému procesu EIA je také dopad na oblasti nebo krajiny s uznávaným statusem ochrany na národní, komunitární nebo mezinárodní úrovni, kterými mohou být právě ZCHÚ, EVL a PÚ. (viz odst. 2 písm. g) přílohy č. 8 ZPV)

¹³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13.12.2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (v roce 2014 byla tato směrnice revidována směrní 2014/52/EU).

¹³² HUMLÍČKOVÁ, P.; VOMÁČKA, V.; ZAHUMENSKÁ, V. Novela procesu EIA – více otázek než odpovědí. *České právo životního prostředí* [online]. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2015, č. 37/2015, s. 10-15 [cit. 13.03.2016].

důsledků na toto území a stav jeho ochrany z uvedených hledisek.“¹³³ ZOPK při definování pojmů „koncepce“ a „záměr“ odkazuje na přílohu č. 1 ZPV, avšak s ohledem na článek 6 odst. 3 směrnice 92/43/EHS¹³⁴ je zřejmé, že výčet posuzovaných koncepcí a záměrů nelze taxativně stanovit, ale naopak je nezbytné tyto pojmy vykládat širěji.¹³⁵ Hodnocení by tak měly podléhat všechny plány a projekty, jež mohou potenciaálně ovlivnit předmět ochrany a celistvost EVL a PO, a to včetně těch, jež mají být realizovány mimo tato území.¹³⁶

Osoba, jež zamýšlí realizovat stavební záměr, který může mít významný vliv na předmět ochrany a celistvost PO či EVL, musí nejprve návrh tohoto záměru předložit orgánu ochrany přírody k posouzení. Orgán ochrany přírody vydá stanovisko podle § 45i odst. 1 ZOPK, které může mít dvě podoby. V případě, že orgán ochrany přírody svým stanoviskem významný vliv záměru na EVL a PO vyloučí, záměr již dalšímu posuzování z hlediska vlivů na soustavu Natura 2000 nepodléhá.¹³⁷ Druhou podobou stanoviska je, že významný vliv na EVL a PO vyloučen není, a záměr je nutné podrobit tzv. naturovému posuzování podle § 45i odst. 2 až 11 ZOPK, jež vychází z procesních postupů dle ZPV. Tento proces, jako výše zmíněná obecná EIA, probíhá v šesti fázích, a to zpracování oznámení, zjišťovací řízení, vypracování dokumentace, posudek, veřejné projednání a závěrečné stanovisko.

Specifikem posuzování vlivů záměrů na EVL a PO je účast osoby se zvláštní autorizací, kterou pro účely naturového posuzování uděluje MŽP.¹³⁸ Tato autorizovaná osoba zpracovává tzv. naturové hodnocení, jehož předmětem je detailní zhodnocení vlivů záměru na předmět ochrany dané EVL či PO.¹³⁹ Naturové hodnocení se pak stává

¹³³ § 45h odst. 1 ZOPK.

¹³⁴ Článek 6 odst. 3 směrnice 92/43/EHS: „*Jakýkoli plán nebo projekt, který s určitou lokalitou přímo nesouvisí nebo není pro péči o ni nezbytný, avšak bude mít pravděpodobně na tuto lokalitu významný vliv, a to buď samostatně, nebo v kombinaci s jinými plány nebo projekty podléhá odpovídajícímu posouzení jeho důsledků pro lokalitu z hlediska cílů její ochrany.*“

¹³⁵ Srov. MAZANCOVA, Eva. Stanoviska a koncepce k soustavě Natura 2000. *Enviprofi.cz* [online]. 2015 [cit. 24.03.2016].

¹³⁶ Viz Miko, op. cit., s. 216-217.

¹³⁷ Stanovisko podle § 45i ZOPK je však orgán ochrany přírody povinen bezpodmínečně vydat i při tomto vyloučení významného vlivu na EVL a PO. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.12.2015, sp. zn. 2 As 49/2013)

¹³⁸ § 45i odst. 3 ZOPK a vyhláška č.468/2004 Sb., o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny.

¹³⁹ BŮŽKOVÁ, Renáta. *Územní ochrana přírody a soustava NATURA 2000* [online]. Praha, 2015, s. 104-106 [cit. 15.03.2015]. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

součástí podkladů, jež jsou v jednotlivých fázích procesu posuzování vlivů zpracovávány.

Naturové posuzování je završeno vydáním závěrečného stanoviska, jehož část vztahující se k území Natura 2000 bude souhlasná, pokud u záměru bude významný negativní vliv na EVL a PO vyloučen. V tom případě je možné záměr v navazujících řízeních schválit. Jestliže je ovšem část stanoviska, jež se vztahuje k území Natura 2000 nesouhlasná, schválení záměru je možné pouze za podmínek uvedených v § 45i odst. 2, 9 a 10 ZOPK.¹⁴⁰

Hlavní povinností předkladatele záměru, u kterého nelze negativní vliv na EVL či PO vyloučit, je zpracovat varianty řešení, jež by negativní vliv na těchto územích vyloučily, nebo pokud vyloučení není možné, by tento vliv alespoň zmírnily.

Pokud však variantní řešení bez negativního vlivu neexistuje, může orgán příslušný k vedení navazujícího řízení schválit pouze variantu záměru s nejmenším možným negativním vlivem, avšak pouze z důvodu převažujícího veřejného zájmu, a až po uložení a zajištění kompenzačních opatření nezbytných pro zajištění celkové soudržnosti soustavy EVL a PO.¹⁴¹

Pokud se negativní vliv záměru dotýká lokality s prioritními typy stanovišť nebo s prioritními druhy, jsou důvody veřejného zájmu umožňující schválení záměru omezeny na ochranu veřejného zdraví, zajištění veřejné bezpečnosti a příznivé důsledky nesporného významu pro životní prostředí. Z dalších naléhavých důvodů je možné záměr schválit pouze v případě kladného stanoviska Komise EU.

Z výše uvedeného vyplývá, že kompenzační opatření představují neopominutelnou podmínku schválení záměru, který má významný negativní vliv na EVL a PO. Evropská komise obecně připouští dvě podoby kompenzačních opatření. Může jít o kompenzační opatření zaměřené na zkvalitnění existující lokality v těch jejích částech, kde se předmět ochrany dosud nevyskytoval, a to tak, aby byly vytvořeny podmínky pro jejich trvalou existenci, nebo o vymezení nové lokality s minimálně

¹⁴⁰ MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptáčích oblastech* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2006, s. 14 [cit. 20.03.2016].

¹⁴¹ § 45i odst. 9 ZOPK.

rovnocennými parametry předmětu ochrany.¹⁴² V tomto směru je ovšem nutné říci, že investoři v případě zjištěného významného negativního vlivu na EVL a PO mnohdy raději od realizace záměru ustupují, jelikož investice do kompenzačních opatření by značně převážily nad výhodou z uskutečnění záměru.¹⁴³

5.3 Povolování staveb v ZCHÚ

5.3.1 Územní rozhodování

Pro umístění určité stavby nebo zařízení je v kontextu § 76 odst. 1 StZ zpravidla nezbytné opatřit si územní rozhodnutí nebo územní souhlas. Tyto nástroje jsou v rámci systematiky StZ sice řazeny mezi nástroje územního plánování, avšak vzhledem k jejich specifickému účelu, lze konstatovat, že se „jedná o nástroje územního plánování v nejkonkrétnější poloze, přičemž tato problematika má jak ve věcném, tak zejména v procedurálním pojetí v daném systému územního plánování relativně samostatné postavení.“¹⁴⁴

5.3.1.1 Územní řízení

Územní rozhodnutí se vydává v územním řízení, jakožto zvláštním druhem správního řízení vedeným podle StZ, v němž se podpůrně aplikuje obecná úprava správního řízení. Z hlediska ochrany veřejných zájmů, tedy také ochrany přírody a krajiny, lze konstatovat, že územní řízení má větší význam než stavební řízení. Právě v něm je totiž rozhodováno, zda a za jakých podmínek je možné záměr realizovat.¹⁴⁵ Vedení územního řízení je svěřeno obecným stavebním úřadům, kterými jsou zpravidla příslušné obecní či krajské úřady, popř. dalším úřadům příslušným na základě zvláštních právních předpisů.

Územní řízení se zahajuje na základě žádosti. Žádost obsahuje kromě obecných náležitostí podle správního řádu také základní údaje o požadovaném záměru, identifikační údaje o pozemku nebo stavbě, na nichž se má záměr uskutečnit,

¹⁴² BEJČEK, Petr. Kompenzační opatření podle článku 6.4 směrnice o stanovištích. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2011 [cit. 19.03.2016].

¹⁴³ BEJČEK, 2011, op. cit.

¹⁴⁴ MAREK, Karel; PRŮCHA, Petr. *Stavební právo soukromé a veřejné podle úpravy závazků v novém občanském zákoníku*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, s. 92.

¹⁴⁵ PRŮCHOVÁ, 2011, op. cit., s. 210.

a uvedení osob, které mají vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním pozemkům nebo stavbám, jestliže může být jejich právo rozhodnutím dotčeno.¹⁴⁶ Společně se žádostí o vydání územního rozhodnutí musí žadatel rovněž předložit doklady podle § 86 odst. 2 až 4 StZ.¹⁴⁷

Zahájení územního řízení oznámí stavební úřad účastníkům a k projednání žádosti nařídí ústní jednání, které může také spojit s ohledáním na místě. Podle nové právní úpravy může stavební úřad nařídít k projednání žádosti také veřejné ústní jednání, a to v případě záměrů, pro které bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí. Projednávání záměru ve veřejném ústním jednání pak musí být nařízeno vždy, kdy má být záměr umístěn v území bez vydaného územního plánu.¹⁴⁸

Účastníci územního řízení jsou taxativně vymezeny v § 85 odst. 1 StZ. Jsou jimi žadatel a obec, na jejímž území má být požadovaný záměr uskutečněn, dále pak vlastníci pozemků nebo staveb, na kterých má být požadovaný záměr uskutečněn, nebo ti, jež mají jiné věcné právo k tomuto pozemku nebo stavbě. Územního řízení se též mohou zúčastnit osoby, jejichž vlastnické či jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím dotčeno.

Z hlediska ochrany ZCHÚ je významné, že účastníkem územního řízení mohou být také osoby, jimž toto postavení přiznává zvláštní předpis. Díky tomuto ustanovení se mohou územního řízení účastnit a hájit tak zájmy na ochranu ZCHÚ spolky, jejichž posláním je ochrana přírody a krajiny. Účastenství těchto spolků může být založeno dvěma způsoby. V případě, že je územní řízení navazujícím řízením podle ZPV, stávají se spolky účastníky územního řízení, jestliže se do tohoto řízení přihlásí do 30 dnů od vyvěšení informace o zahájení územního řízení.¹⁴⁹ Tyto spolky navíc musí

¹⁴⁶ § 86 odst. 1 StZ.

¹⁴⁷ Jsou to doklady prokazující jeho vlastnické právo nebo doklad o právu založeném smlouvou provést stavbu nebo opatření k pozemkům nebo stavbám, na kterých má být požadovaný záměr uskutečněn. K žádosti je nutné přiložit také závazná stanoviska dotčených orgánů, popřípadě rozhodnutí nebo jiné doklady podle zvláštních právních předpisů, stanoviska vlastníků veřejné dopravní infrastruktury a dokumentaci pro vydání územního rozhodnutí.

¹⁴⁸ § 87 odst. 2 StZ.

¹⁴⁹ § 9c odst. 3 písm. b) ZPV.

splňovat podmínky vymezené v § 3 písm. i) bod 2 ZPV.¹⁵⁰ Pokud stavební záměr, v procesu EIA posuzován nebyl, mohou se spolky stát účastníky územního řízení při splnění podmínek podle § 70 odst. 2 a 3 ZOPK.

Účastníci mohou v průběhu řízení uplatnit námítky. U těchto námitek však platí, podobně jako u závazných stanovisek a vyjádření vydaných dotčenými orgány a také připomínek veřejnosti, že mohou být uplatněny nejpozději při ústním jednání, případně při veřejném ústním jednání, jinak se k nim nepřihlíží. Stejně tak se nepřihlíží k závazným stanoviskům a námitkám o věcech, o kterých bylo rozhodnuto při vydávání územního nebo regulačního plánu.

Stavební úřad v průběhu územního řízení posuzuje soulad záměru žadatele s vydanou územně plánovací dokumentací, s cíli a úkoly územního plánování, zejména s charakterem území, s požadavky na ochranu architektonických a urbanistických hodnot v území, či s požadavky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu.¹⁵¹ Záměr by měl být rovněž posouzen z hlediska jeho souladu s výsledky řešení rozporů a s ochranou práv a právem chráněných zájmů účastníků.

V rámci územního řízení by se měl stavební úřad také vypořádat s požadavky zvláštních právních předpisů, a to zejména, pokud tyto předpisy vyžadují existenci určitého správního aktu. Tímto aktem může být rozhodnutí, závazné stanovisko či tzv. jiný správní akt podle části čtvrté správního řádu.¹⁵²

V případě záměru realizovat stavbu na území ZCHÚ tak může být s ohledem na lokalitu, ve které se záměr nachází, požadováno předložení závazného stanoviska orgánu ochrany přírody podle § 44 odst. 1 ZOPK, souhlasu vyplývajícího z bližších ochranných podmínek podle § 44 odst. 3 ZOPK, popř. souhlasu se stavební činností v ochranném pásmu podle § 37 odst. 2 ZOPK. Pokud má být stavba umístěna na území, kde je dle základních ochranných podmínek výstavba zakázána, bude rovněž nutné předložit rozhodnutí o povolení výjimky. U záměru, který byl předmětem posouzení podle ZPV, pak bude taktéž nezbytné předložit výstup z tohoto

¹⁵⁰ Musí se jednat o právnickou osobu soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí nebo veřejného zdraví, a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výdělečná činnost, která vznikla alespoň 3 roky před dnem zveřejnění informací o navazujícím řízení, nebo kterou podporuje svými podpisy nejméně 200 osob.

¹⁵¹ § 90 StZ.

¹⁵² Podle § 154 správního řádu jsou takovými akty například vyjádření, osvědčení či sdělení.

posouzení.¹⁵³ Jestliže tyto podklady nebudou předloženy, stavební úřad podle § 86 odst. 5 StZ vyzve žadatele, aby uvedené doklady doplnil, a územní řízení přeruší.

Kromě klasického územního řízení může stavební úřad rozhodnout také ve zjednodušeném územním řízení, a to v případě, kdy je záměr umístěn v zastavěném území nebo zastavitelné ploše, nevyžaduje posouzení vlivů na životní prostředí a spolu s žádostí jsou doloženy požadované dokumenty (závazná stanoviska a souhlas zúženého okruhu účastníků).¹⁵⁴

StZ v § 94a rovněž upravuje možnost společného územního a stavebního řízení, které bude zahájeno, pokud žadatel podá žádost o vydání společného územního rozhodnutí a stavebního povolení a připojí společnou dokumentaci.

5.3.1.2 Územní rozhodnutí

Výsledkem územního řízení je územní rozhodnutí, kterým stavební úřad schvaluje navrhovaný záměr, a to za předpokladu, že nejsou naplněny podmínky pro zamítnutí žádosti. V případě umístování stavebních záměrů se jedná konkrétně o rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení, s nímž může být v určitých případech vydáno také rozhodnutí o ochranném pásmu.

Rozhodnutím o umístění stavby se podle § 79 odst. 1 StZ vymezuje stavební pozemek, stanovuje druh stavby a účel, podmínky pro její umístění, pro zpracování projektové dokumentace, pro vydání stavebního povolení, pro ohlášení stavby a pro napojení na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu. V územním rozhodnutí je stanoveno mimo jiné přesné umístění stavby na pozemku, zejména vzdálenost od hranic pozemku a sousedních staveb, určení prostorového řešení stavby, především půdorysná velikost, výška a tvar, a základní údaje o její kapacitě spolu s vymezením území, které je dotčeno vlivy stavby.¹⁵⁵

V tomto rozhodnutí jsou také vymezeny požadavky vyplývající ze závazných stanovisek dotčených orgánů. Pokud tedy například orgán ochrany přírody v závazném stanovisku vyjádřil svůj souhlas za předpokladu splnění určitých podmínek, musí být tyto podmínky v územním rozhodnutí uvedeny a zohledněny,

¹⁵³ O výše uvedených nástrojích podrobněji v podkapitole 5.2.

¹⁵⁴ PRŮCHOVÁ, 2011, op. cit. s. 215.

¹⁵⁵ MAREK, Karel; PRŮCHA, Petr. *Stavební právo v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, s. 88.

příčemž stavební úřad se nesmí ve svém rozhodnutí od těchto podmínek odchýlit. V případě nesouhlasného stanoviska dotčeného orgánu je pak stavební úřad povinen žádost o vydání územního rozhodnutí zamítnout.

Rozhodnutí o umístění stavby je vyžadováno u všech staveb, s výjimkou těch, u nichž StZ výslovně stanoví, že pro jejich umístění územní rozhodnutí nevyžaduje. Výčet těchto staveb je obsažen v § 79 odst. 2 StZ. Jedná se například o informační a reklamní zařízení o celkové ploše do 0,6 m² umístěvaná mimo ochranná pásma pozemních komunikací, stožáry pro vlajky do výšky 8 m, oplocení lesních školek nebo stavby pro hospodaření v lesích včetně staveb pro výkon práva myslivosti do 30 m² zastavěné plochy a do 5 metrů výšky bez podsklepení. Pokud jsou ovšem záměry uvedené v § 79 odst. 2 StZ předmětem posuzování vlivů na životní prostředí, je pro jejich umístění územní rozhodnutí či územní souhlas vyžadován. Vzhledem k povaze těchto staveb lze předpokládat, že předmětem tohoto posouzení budou zejména v případě potencionálního vlivu na EVL nebo PO.

V ZCHÚ je však i pro stavby nevyžadující územní rozhodnutí ani územní souhlas vyžadován souhlas orgánu ochrany přírody, a to pokud požadavek tohoto souhlasu vyplývá z bližších ochranných podmínek daného ZCHÚ, nebo pokud se stavební záměr nachází v ochranném pásmu.¹⁵⁶ Jestliže by provedení takovéto stavby znamenalo zásah do krajinného rázu, bude zejména v CHKO požadován rovněž souhlas podle § 12 odst. 2 ZOPK.¹⁵⁷ Podle mého názoru bude nutné pro tyto stavby taktéž získat rozhodnutí o výjimce ze základních ochranných podmínek, a to pokud mají být realizovány v lokalitách, ve kterých platí plošné zákazy výstavby.

Účelu územního rozhodnutí lze za určitých zákonem vymezených podmínek dosáhnout také dalšími způsoby, a to vydáním územního souhlasu, uzavřením veřejnoprávní smlouvy nebo prostřednictvím již výše specifikovaného regulačního plánu. Stejně jako v případě územního rozhodnutí musí žadatel k žádosti o územní souhlas a návrhu veřejnoprávní smlouvy předložit závazná stanoviska, popř. rozhodnutí dotčených orgánů. V případě umístění záměrů v ZCHÚ, tak může být

¹⁵⁶ HALÍŘ, Jiří.; LOUDA, Jiří. Drobné doplňkové stavby. *Správa krkonošského národního parku* [online]. 2013. [cit. 18.03.2016].

¹⁵⁷ MELOUN, Ondřej. Povolování staveb na území CHKO po novele stavebního zákona. *Správa CHKO Blanský les* [online]. 2013 [cit. 17.03.2016].

s ohledem na danou lokalitu požadováno závazné stanovisko, souhlas, popř. rozhodnutí o výjimce vydané orgánem ochrany přírody.

StZ dále v § 96 odst. 1 stanovuje omezení, že územní souhlas nelze vydat, jestliže je záměr posuzovaný ve zjišťovacím řízení, nebo pokud pro tento záměr bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí. Územním souhlasem proto nelze umístit stavbu v případě, kdy orgán ochrany přírody stanoviskem podle § 45i odst. 1 ZOPK nevyloučil významný negativní vliv tohoto záměru na EVL a PO.¹⁵⁸ Podobně rovněž územní rozhodnutí nemůže být nahrazeno veřejnoprávní smlouvou, jestliže pro umísťovaný záměr bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí.¹⁵⁹

5.3.2 Ohlašování a povolování staveb

StZ kromě právní úpravy územního plánování zahrnuje v části čtvrté vlastní stavebněprávní úpravu označovanou jako stavební řád. V této části jsou vymezeny podmínky, za nichž vzniká fyzické nebo právnické osobě subjektivní veřejné oprávnění realizovat stavby či zařízení nebo provádět terénní úpravy nebo udržovací práce.¹⁶⁰ S touto problematikou je pro většinu osob spojena představa stavebního řízení a stavebního povolení, avšak podle platné právní úpravy již zdaleka neplatí, že k realizaci jakékoliv, resp. každé stavby, je vydání stavebního povolení nutné.¹⁶¹

Současná právní úprava rozlišuje stavby, terénní úpravy, zařízení a udržovací práce, které:

- nevyžadují stavební povolení ani ohlášení;
- podléhají ohlášení;
- vyžadují stavební povolení.¹⁶²

Z uvedeného je možné dovodit, že stavební povolení bude vyžadováno u stavebně a technicky nejnáročnějších staveb, zatímco k realizaci méně náročných staveb postačí ohlášení stavebnímu úřadu. StZ zároveň v § 103 odst. 1 obsahuje výčet staveb, jež ke

¹⁵⁸ ROZTOČIL, Aleš a kol. *Stavební zákon: komentář*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 401.

¹⁵⁹ § 78a odst. 1 StZ.

¹⁶⁰ KRECHT, Jaroslav. K některým správním postupům podle stavebního řádu. *Bulletin stavební právo*. 2011, roč. 3, č. 1, s. 1.

¹⁶¹ MAREK, 2013, op. cit., s. 125-126.

¹⁶² Tamtéž, s. 126.

svému provedení nevyžadují stavební povolení ani ohlášení. Kromě staveb, jež nevyžadují územní rozhodnutí ani územní souhlas podle § 79 odst. 2 StZ, se jedná také o konkrétně specifikované druhy staveb, u nichž jsou stanoveny určité parametry.¹⁶³ V případě změn těchto staveb, jejichž provedením by došlo k překročení uvedených parametrů, pak stavební povolení nebo ohlášení vyžadováno bude.

5.3.2.1 Ohlášení staveb

Na realizaci jednodušších staveb postačí jejich ohlášení příslušnému stavebnímu úřadu.¹⁶⁴ Oproti stavbám nevyžadujícím povolení ani ohlášení se jedná o stavby s vyšší konstrukční složitostí a jejich realizace je často spjata také s větším zábořem půdy.¹⁶⁵ Zároveň se jedná o stavby, pro něž je nezbytné povolení s jejich umístěním alespoň ve formě územního souhlasu. Výčet staveb, u nichž postačí ohlášení, je vymezen v § 104 odst. 1 StZ, přičemž na základě ohlášení lze realizovat také jejich změny, a to za předpokladu, že nepřesahují stanovené parametry. Naopak u těchto stavebních záměrů ohlášení nepostačí, pokud pro ně bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů na životní prostředí.

Náležitosti ohlášení jsou vymezeny v § 105 StZ. Ohlášení stavby musí obsahovat údaje o stavebníkovi, o pozemku, ohlašovaném stavebním záměru, jeho rozsahu a účelu, o způsobu a době provádění stavby, a zda k jeho provedení bude použita sousední nemovitost. K ohlášení je nutné, kromě jiného, předložit územní rozhodnutí, veřejnoprávní smlouvu nebo územní souhlas, pokud je jejich vydání zákonem vyžadováno, a zároveň tyto akty nevydal stavební úřad příslušný k povolení stavby. Přílohou musí být rovněž souhlasná závazná stanoviska, popř. souhlasná rozhodnutí dotčených orgánů.

V případě, že se stavba bude nacházet na území CHKO nebo národního parku, bude až na výjimky nutné předložit souhlasné závazné stanovisko příslušného orgánu ochrany přírody podle § 44 odst. 1 ZOPK.¹⁶⁶

¹⁶³ Např. stavby o jednom nadzemním podlaží do 25 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, nepodsklepené, jestliže neobsahují obytné ani pobytové místnosti, hygienický zařízení ani vytápění, neslouží k ustájení nebo chovu zvířat, neslouží k výrobě nebo skladování hořlavých kapalin nebo hořlavých plynů a nejedná se o jaderná zařízení. (§ 103 odst. 1 písm. e) bod 1 StZ)

¹⁶⁴ Těmito úřady mohou být kromě obecných stavebních úřadů také speciální stavební úřady uvedené v § 15 StZ či vojenské a jiné stavební úřady (§ 16 StZ).

¹⁶⁵ PRŮCHOVÁ, 2011, op. cit., s. 229.

¹⁶⁶ O stanovisku podle § 44 odst. 1 ZOPK podrobněji v pododdílu 5.2.2.1.

Stavební úřad je povinen po obdržení ohlášení přezkoumat soulad ohlašovaného záměru s požadavky uvedenými v § 106 odst. 1 StZ.¹⁶⁷ Jestliže jsou přezkoumávané požadavky splněny, stavební úřad vydá do 30 dnů od podání ohlášení souhlas s provedením ohlášeného záměru. Tento souhlas není rozhodnutím podle správního řádu, tudíž se proti němu nelze odvolat. Podle § 106 odst. 2 StZ je ovšem možné souhlas přezkoumat v přezkumném řízení, a to do jednoho roku od nabytí právní moci. Pokud ovšem stavební úřad uváží, že ohlášení nesplňuje podmínky pro vydání souhlasu, rozhodne usnesením o provedení stavebního řízení. Stavební řízení tak například bude muset být provedeno, jestliže stavební záměr není v souladu s požadavky, které vymezil orgán ochrany přírody ve svém závazném stanovisku.

5.3.2.2 Stavební řízení a stavební povolení

*„Ve všech ostatních případech, tj. tam, kde nejde o stavby, které nevyžadují stavební povolení ani ohlášení, nebo o stavby, u kterých stačí jejich ohlášení stavebnímu úřadu, je třeba k realizaci staveb stavební povolení.“*¹⁶⁸ Stavební povolení se vydává ve stavebním řízení, jež patří stejně jako územní řízení mezi zvláštní správní řízení vedené podle StZ, na něž se subsidiárně použijí ustanovení správního řádu.

Stavební řízení řeší zejména konkrétní podobu stavby, včetně jejího provedení a technických aspektů, naopak již v tomto řízení nejsou posuzovány její vlivy na okolí.¹⁶⁹ Účastníci stavebního řízení jsou taxativně uvedeni v § 109 StZ. Kromě stavebníka je účastníkem stavebního řízení například vlastník stavby, na níž má být provedena změna, není-li stavebníkem či vlastníkem pozemku, na kterém má být stavba prováděna, není-li stavebníkem, jestliže může být jeho vlastnické právo k pozemku prováděním stavby přímo dotčeno.

Pro účely ochrany zájmů v ZCHÚ je významné, že StZ na základě § 109 písm. g) přiznává účastenství rovněž osobám, o kterých tak stanoví zvláštní právní předpis, pokud mohou být stavebním povolením dotčeny veřejné zájmy chráněné podle

¹⁶⁷ Stavební úřad přezkoumává, zda je ohlášení úplné a zda je ohlášený záměr v souladu s obecnými požadavky na výstavbu, se závaznými stanovisky, popřípadě rozhodnutím dotčených orgánů, s územním rozhodnutím, regulačním plánem, veřejnoprávní smlouvou, územním souhlasem nebo s územně plánovací dokumentací, zda není přímo dotčeno vlastnické právo či právo vyplývající z věcného břemene dalších osob, ledaže by s tím tyto osoby vyslovily souhlas. (§ 106 odst. 1 StZ)

¹⁶⁸ MAREK, 2011, op. cit., s. 121.

¹⁶⁹ JARMIČ, Libor. Stavební řízení. *Frank Bold* [online]. 2016 [cit. 20.03.2016].

zvláštních právních předpisů a o těchto věcech nebylo rozhodnuto v územním rozhodnutí. Toto ustanovení bylo do StZ vloženo zákonem č. 350/2012 Sb., jímž byl akceptován právní názor NSS vyjádřený v rozsudku 5 As 41/2009, ve kterém NSS připustil účastenství spolků, založených za účelem ochrany přírody a krajiny, také ve stavebním řízení.¹⁷⁰

Současná právní úprava zavádí, stejně jako v rámci územních řízení, dvě možnosti vzniku účastenství těchto spolků ve stavebním řízení. Pokud byl stavební záměr předmětem posuzování vlivů na životní prostředí a stavební řízení je navazujícím řízením podle ZPV, bude účastenství těchto spolků založeno na základě písemné přihlášky zaslané příslušnému stavebnímu úřadu ve lhůtě 30 dnů od vyvěšení informace o zahájení tohoto navazujícího řízení. Druhou možností je pak situace, kdy stavební záměr posuzování vlivů na životní prostředí nepodléhal. V tomto případě se spolky chránící zájmy ochrany přírody a krajiny mohou stát účastníky územního řízení při splnění podmínek podle § 70 odst. 2 a 3 ZOPK.

Stavební řízení je zahajováno výhradně na žádost stavebníka. Žádost o stavební povolení musí kromě obecných náležitostí podle správního řádu obsahovat také podrobnosti stanovené v § 110 odst. 1 StZ, tj. identifikační údaje o stavebníkovi, o pozemku, základní údaje o požadovaném záměru, jeho rozsahu a účelu, způsobu a době provádění, údaj o tom, kdo bude stavební záměr provádět, a vyjádření vlastníka sousední nemovitosti, je-li třeba, aby umožnil provedení stavebního záměru ze své nemovitosti. K žádosti je nutné dále připojit doklad prokazující jeho věcné právo nebo právo založené smlouvou provést stavbu nebo opatření, pokud nelze tato práva ověřit v katastru nemovitostí. Pokud je stavebníkem společenství vlastníků jednotek, je nutné přiložit také smlouvu o výstavbě nebo rozhodnutí shromáždění vlastníků jednotek. Dalšími doklady jsou pak projektová dokumentace, plán kontrolních prohlídek stavby a stanoviska vlastníků veřejné dopravní a technické infrastruktury.

Přílohou žádosti jsou rovněž závazná stanoviska, popřípadě rozhodnutí dotčených orgánů nebo jiné doklady vyžadované zvláštními předpisy. Pokud tedy má být stavební

¹⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.05.2010, sp. zn. 5 As 41/2009.

záměr realizován v CHKO nebo národním parku, bude opět, až na výjimky, nutné předložit závazné stanovisko orgánu ochrany přírody podle 44 odst. 1 ZOPK.¹⁷¹

Stavební řízení je zahájeno dnem, kdy je žádost o stavební povolení doručena věcně a místně příslušnému stavebnímu úřadu.¹⁷² Stavební úřad nejprve provede přezkum žádosti a připojených podkladů podle § 111 StZ, v němž ověří, zda je projektová dokumentace v souladu s územně plánovací dokumentací, s podmínkami územního rozhodnutí, územního souhlasu nebo veřejnoprávní smlouvy, popřípadě s regulačním plánem nahrazující územní rozhodnutí. Dále musí stavební úřad ověřit, zda je projektová dokumentace úplná, přehledná, zda jsou v odpovídající míře řešeny obecné požadavky na výstavbu, a zda je zajištěn příjezd ke stavbě. V rámci přezkumu stavební úřad taktéž zjišťuje, jestli předložené podklady vyhovují požadavkům uplatněným dotčenými orgány. Pokud žádost uvedené náležitosti neobsahuje, stavební úřad vyzve stavebníka k jejich doplnění.

Stavební úřad má povinnost oznámit zahájení stavebního řízení všem známým účastníkům řízení a dotčeným orgánům, a to nejméně ve lhůtě 10 dnů před ústním jednáním. Pokud je to účelné, spojí ústní jednání rovněž s ohledáním na místě. Zároveň upozorní účastníky a dotčené orgány, že závazná stanoviska, námitky či důkazy mohou uplatnit nejpozději při ústním jednání, jinak k nim v důsledku koncentrace řízení nebude přihlédnuto. Za určitých okolností může stavební úřad od ústního jednání upustit, v tomto případě však musí účastníkům a dotčeným orgánům oznámit, do kdy mohou uplatnit své námitky, závazná stanoviska či důkazy.

Námitky mohou účastníci řízení podle § 114 StZ uplatňovat proti projektové dokumentaci, způsobu provádění a užívání stavby nebo požadavkům dotčených orgánů, pokud je jimi přímo dotčeno jejich vlastnické právo nebo právo založené smlouvou provést stavbu nebo opatření nebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo stavbě. Osoby, jež jsou účastníky řízení podle § 109 písm. g) StZ, tedy například spolky založené na ochranu přírody a krajiny, mohou v řízení uplatňovat námitky pouze v rozsahu, v jakém projednáváný záměr zasahuje do veřejného zájmu, jehož ochranou se zabývají. Důležitým projevem koncentrace řízení

¹⁷¹ O stanovisku podle § 44 odst. 1 ZOPK podrobněji v pododdílu 5.2.2.1.

¹⁷² § 44 odst. 1 správního řádu.

je v tomto směru § 114 odst. 2 StZ, že nelze přihlížet k námitkám, jež byly nebo mohly být uplatněny v rámci územního řízení či při pořizování regulačního plánu.

Stavební úřad po vyhodnocení všech podkladů rozhodne o podané žádosti. V případě, že navrhovaná stavba nesplňuje podmínky pro povolení stavby, vydá stavební úřad negativní rozhodnutí a stavbu zamítne. Pokud stavba splňuje všechny podmínky požadované pro povolení staveb, stavební úřad vydá stavební povolení.¹⁷³

Stavebním povolením se podle § 115 odst. 1 StZ stanoví podmínky pro provedení stavby, a pokud je to třeba, i pro její užívání. Podmínkami zabezpečí ochranu veřejných zájmů a stanoví zejména návaznost na jiné podmiňující stavby a zařízení, dodržení obecných požadavků na výstavbu včetně požadavků na bezbariérové užívání stavby, popř. technických norem. Stavební úřad je rovněž povinen do výrokové části rozhodnutí začlenit požadavky dotčených orgánů vyjádřených na základě závazných stanovisek.¹⁷⁴

Platnost stavebního povolení je podle § 115 odst. 4 StZ stanovena na dva roky od nabytí právní moci. V případě, že v této lhůtě stavebník nezačne stavbu, ani nezažádá o prodloužení stavebního povolení, stavební povolení mu pozbyde platnosti.

StZ umožňuje, podobně jako v případě územního rozhodnutí, nahrazení stavebního povolení jinými instituty, konkrétně veřejnoprávní smlouvou a oznámením stavebního záměru s certifikátem autorizovaného inspektora. I v případě povolení realizace stavby prostřednictvím těchto nástrojů je však nutné respektovat požadavky dotčených orgánů. Veřejnoprávní smlouvu ani oznámení stavebního záměru však nelze použít jako alternativu ke stavebnímu povolení, jestliže k navrhovanému záměru bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí.¹⁷⁵

5.3.3 Užívání staveb

Poslední fází procesu výstavby a samotným smyslem realizace staveb je jejich následné užívání. Podle předchozí právní úpravy bylo užívání dokončených staveb vázáno na kolaudační rozhodnutí vydávané v kolaudačním řízení. Přijetím nového StZ

¹⁷³ PRŮCHA, 2014, op. cit., s. 100.

¹⁷⁴ PRŮCHOVÁ, 2011, op. cit., s. 247-248.

¹⁷⁵ § 116 odst. 1 StZ a § 117 odst. 1 StZ .

byl však tento proces značně zjednodušen.¹⁷⁶ V současné době platí, že dokončenou stavbu, jež vyžadovala stavební povolení nebo ohlášení (týká se to však pouze některých ohlašovaných staveb), nebo byla realizována na podkladě veřejnoprávní smlouvy nebo certifikátu autorizovaného inspektora, lze užívat na základě oznámení stavebníka či na základě kolaudačního souhlasu. Obecně lze konstatovat, že oznámení záměru postačí k méně stavebně složitým a náročným stavbám, zatímco kolaudační souhlas bude vyžadován ke stavbám technicky a architektonicky složitějším.¹⁷⁷

Jedním z aspektů, který stavební úřad při udělování kolaudačního souhlasu zkoumá, je provedení stavby v souladu s požadavky dotčených orgánů.¹⁷⁸ Jestliže tedy orgán ochrany přírody v zájmy ochrany ZCHÚ vymezil určité požadavky týkající se provedení stavby, musí být finální podoba stavby s těmito požadavky v souladu.

¹⁷⁶ PRŮCHA, 2014, op. cit. s. 100.

¹⁷⁷ MAREK, 2011, s. 121.

¹⁷⁸ § 119 odst. 2 StZ.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabýval problematikou právního režimu výstavby v ZCHÚ. Provedl jsem charakteristiku těchto území, přičemž jsem se zabýval rovněž rozborem soustavy Natura 2000, jejíž území se ve značném rozsahu se ZCHÚ překrývají. Hlavní část práce se týkala analýzy specifik umístění a povolování staveb v ZCHÚ, v níž byly popsány zvláštní právní prostředky ochrany, jež se v souvislosti s výstavbou uplatňují, spolu se subjekty, které veřejný zájem na ochraně těchto území hájí.

Lze konstatovat, že ZOPK spolu s dalšími předpisy konstituují řadu právních prostředků, jež umožňují efektivně regulovat stavební činnost v těchto územích, a to nejen ve fázi územního rozhodování a stavebního řízení, ale také již ve fázi územního plánování. Díky těmto prostředkům je téměř k veškeré stavební činnosti v ZCHÚ a jejich ochranných pásmech nezbytné získat „povolení“ orgánu ochrany přírody, a to udělením souhlasu, rozhodnutím o výjimce, či vydáním kladného závazného stanoviska. Významnou roli v rámci regulace výstavby v ZCHÚ hrají rovněž právní prostředky ochrany EVL a PO, které zabraňují povolení jakéhokoliv stavebního záměru, který by měl negativní vliv na tyto lokality, respektive realizaci takového záměru je možné schválit pouze v případě převládajícího veřejného zájmu a při současném uložení nákladných kompenzačních opatření.

V rámci územního plánování je zajímavé, že aktuální judikatura připustila možnost, díky níž krajské samosprávy mohou za jistých okolností prostřednictvím ZÚR zpřísnit regulaci výstavby vyplývající ze ZOPK, avšak pouze za předpokladu přesvědčivého odůvodnění, ze kterého bude vyplývat, proč je tato přísnější regulace pro předmětná území nezbytná. Přísnější regulaci by však kraje měly stanovovat s velkou opatrností, a to vzhledem k předchozím pokusům týkajících se zejména omezení výstavby větrných elektráren, jež byly soudy zrušeny.

Největší problém, který v rámci právní úpravy režimu výstavby v ZCHÚ spatřuji, je neaktuálnost zřizovacích předpisů těch ZCHÚ, jež byly vyhlášeny před účinností ZOPK. Jejich částečná novelizace sice byla provedena na základě § 90 odst. 14 ZOPK, avšak tyto předpisy jsou nadále součástí právního řádu, a tudíž by měly být ústavně konformní. Východiskem z této situace je přehlášení minimálně velkoplošných ZCHÚ

na formu, která odpovídá zákonným požadavkům. Kromě národních parků, kde je změna právní úpravy již v legislativním procesu, by tak dle mého názoru mělo dojít taktéž k postupnému přehlášení jednotlivých CHKO, jejichž zřizovací předpisy jsou v některých případech i přes 50 let staré.¹⁷⁹ Jako problém vidím rovněž nešťastnou novelizaci § 66 ZOPK, jež ztížila možnost omezení či zákazu činností znamenajících nedovolený zásah do přírodních hodnot ZCHÚ. Také v tomto případě se přikláním ke změně právní úpravy, jež by navázala na bohatou judikaturu a umožnila tak orgánům ochrany přírody efektivně zabránit realizaci i těch stavebních záměrů, jež byly správními orgány povoleny.

Z důvodu velkého tlaku investorů na prosazení výstavby v ZCHÚ je rovněž významné, že právní úprava umožňuje účast spolků na ochranu přírody a krajiny v rámci jednotlivých povolovacích procesů týkajících se stavebních záměrů, díky čemuž tak mohou zmíněné spolky účinně kontrolovat postup a rozhodování správních orgánů v těchto procesech. Zde je však nezbytné podotknout, že i tato kontrola by měla být vedena přiměřeným způsobem, jelikož určité stavební zásahy v ZCHÚ jsou vzhledem k požadavkům společnosti nevyhnutelné.

Právě na preferencích celé společnosti do značné míry závisí budoucí podoba ZCHÚ. Je proto otázkou, zda společnost upřednostní ponechání předmětných území bez citelnějších zásahů do jejich přírodních hodnot, či naopak bude vyžadovat jejich větší využití a s tím související rozvoj výstavby v těchto územích.

¹⁷⁹ Srov. Zřizovací listiny CHKO. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016].

Seznam použité literatury

Monografie

BAHÝLOVÁ, Lenka; KOCOUREK, Tomáš, VOMÁČKA, Vojtěch. *Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2015, 306 s. ISBN 978-80-7400-589-3.

ČIHAŘ, Martin. *Ochrana přírody a krajiny*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998, 229 s. ISBN 80-7066-509-4.

MACHAČKOVÁ, Jana a kol. *Stavební zákon. Komentář*. 2 vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 899 s. ISBN 978-80-7400-492-6.

MALÝ, Stanislav. *Stavební zákon: komentář*. 2 vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 852 s. ISBN 978-80-7357-985-2.

MAREČEK, Jan a kol. *Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 838 s. ISBN 978-80-7380-430-5.

MAREK, Karel; PRŮCHA, Petr. *Stavební právo soukromé a veřejné podle úpravy závazků v novém občanském zákoníku*. 1. vyd. Praha: Leges, 2013, 336 s. ISBN 978-80-87576-79-3.

MAREK, Karel; PRŮCHA, Petr. *Stavební právo v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Leges, 2011, 400 s. ISBN 978-80-87576-00-7.

MATĚJKA, Vladimír; MOKRÝ, Jan. *Slovník pojmů ve výstavbě: doporučený standard, metodická řada, DOS M 01. 01*. 1. vyd. Praha: Informační centrum České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, 2000, 236 s. ISBN 80-86364-08-9.

MIKO, Ladislav a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007, 607 s. ISBN 978-80-7179-585-8.

PEKÁREK, Milan a kol. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2000, 320 s. ISBN 80-210-2376-7.

PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a NATURA 2000 : komentář a prováděcí předpisy podle stavu k 1. 1. 2006*. Praha: Linde Praha, 2006, 352 s. ISBN 80-7201-583-4.

PRŮCHA, Petr; KLIKOVÁ, Alena. *Veřejné stavební právo*. 1 vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 157 s. ISBN 978-80-210-7062-2.

PRŮCHOVÁ, Ivana a kol. *Správní procesy v právu životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 412 s. ISBN 978-80-210-5362-5.

PRŮCHOVÁ, Ivana a kol. *Stavební zákon a ochrana životního prostředí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 488 s. ISBN 978-80-210-5667-1.

ROZTOČIL, Aleš a kol. *Stavební zákon: komentář*. 1 vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, 816 s. ISBN 978-80-7400-462-9.

STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha: Linde Praha, 2006, 592 s. ISBN 80-7201-609-1.

TUHÁČEK, Miloš a kol. *Právo životního prostředí: praktický průvodce*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015, 288 s. ISBN 978-80-247-5464-2.

Právní předpisy a související dokumenty

Nařízení vlády České republiky č. 163/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Šumava a stanoví podmínky jeho ochrany, ve znění zákona č. 114/1991 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Nařízení vlády České republiky č. 164/1991 Sb., kterým se zřizuje Národní park Podyjí a stanoví podmínky jeho ochrany, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Nařízení vlády České republiky č. 165/1991 Sb., kterým se zřizuje Krkonošský národní park a stanoví podmínky jeho ochrany, ve znění zákona č. 114/1991 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Nařízení vlády č. 208/2012 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu, ve znění nařízení vlády č. 93/2014 Sb. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21.05.1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15.03.2016].

Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/147/ES ze dne 30.11.2009 o ochraně volně žijících ptáků. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15.03.2016].

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13.12.2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 15.03.2016].

Ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 501/0 [online]. [cit. 02.01.2016]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=42&CT1=0>

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 395/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Vyhláška č. 468/2004 Sb., o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Vyhláška č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a o způsobu evidence územně plánovací činnosti, ve znění vyhlášky č. 458/2012 Sb. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 64/2011 Sb., o plánech péče, podkladech k vyhlášení, evidenci a označování chráněných území. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 447/2013 Sb., o vyhlášení Národní přírodní rezervace Králický Sněžník a stanovení jejích bližších ochranných podmínek. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Výnos Ministerstva kultury ČSR č. j. 9886/69-II/2, o zřízení chráněné krajinné oblasti Jeseníky In: Zřizovací listiny CHKO [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky [cit. 02.03.2016]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/res/archive/107/014805.pdf?seek=1373449845>

Zákon č. 40/1956 Sb., o státní ochraně přírody, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 266/1994 Sb., o drahách, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a změně některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 349/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 161/1999 Sb., kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko, a mění se zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní, vodní a energetické infrastruktury, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Judikatura

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.7.2005, sp. zn. 1 Ao 1/2005. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.02.2006, sp. zn. 22 Cdo 1118/2005. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 6. 2010, sp. zn. 7 Ca 19/2008. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.05.2010, sp. zn. 5 As 41/2009. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 08. 12. 2010, sp. zn. Ca 280/2008. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16.06.2011, sp. zn. 7 Ao 2/2011. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23.08.2011, sp. zn. 2 As 75/2009. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.08.2012, sp. zn. 5 As 53/2011. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.03.2013, sp. zn. 5 As 66/2011. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.05.2014, sp. zn. 9 Ao 6/2011. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.12.2015, sp. zn. 2 As 49/2013. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 12.03.2016].

Odborné články

BEJČEK, Petr. Kompenzační opatření podle článku 6.4 směrnice o stanovištích. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2011 [cit. 19.03.2016]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/kompenzacni-opatreni-podle-clanku-6-4-smernice-o-stanovistich/>

BEJČEK, Petr; DOSTÁLOVÁ, Kateřina. Novela stavebního zákona ve vztahu k ochraně přírody a krajiny. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2013 [cit. 01.03.2016]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/novela-stavebniho-zakona/>

HALÍŘ, Jiří; LOUDA, Jiří. Drobné doplňkové stavby. *Správa krkonošského národního parku* [online]. 2013 [cit. 18.03.2016]. ISBN 978-80-87706-15-02. Dostupné z: http://www.knap.cz/data/File/letaky_brozury/drobne_stavby-www.pdf

HUMLÍČKOVÁ, P.; VOMÁČKA, V.; ZAHUMENSKÁ, V. Novela procesu EIA – více otázek než odpovědí. *České právo životního prostředí* [online]. Česká společnost pro právo životního prostředí, 2015, č. 37/2015, s. 7-36 [cit. 13.03.2016]. ISSN 1213-5542. Dostupné z: http://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_37.pdf

JARMIČ, Libor. Stavební řízení. *Frank Bold* [online]. 2016 [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: <http://frankbold.org/poradna/kategorie/uzemni-a-stavebni-rizeni/rada/stavebni-rizeni>

JELÍNKOVÁ, Jitka. Omezení a zákazy: aplikace § 66 zákona o ochraně přírody a krajiny. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2008 [cit. 14.03.2016]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/omezeni-a-zakaz-cinnosti/>

JELÍNKOVÁ, Jitka; MLČOCH, Svatomír. Zásadní otázky nad změnou ustanovení § 66 zákona o ochraně přírody a krajiny. *Správní právo*. 2013, roč. 66, č. 3, s. 155-165. ISSN 0139-6005.

KONEČNÁ, Michaela. K vybraným ustanovením zákona o ochraně přírody a krajiny novelizovaných v souvislosti s tzv. Velkou novelou stavebního zákona. *Bulletin Stavební právo*. 2014, roč. 6, č. 1, s. 40-46. ISSN 1211-6386.

KRECHT, Jaroslav. K některým správním postupům podle stavebního řádu. *Bulletin stavební právo*. 2011, roč. 3, č. 1, s. 1-6. ISSN 1211-6386.

MAZANCOVÁ, Eva. Poškození v CHKO. *Enviprofi.cz* [online]. 2015 [cit. 24.03.2016]. Dostupné z: http://www.enviprofi.cz/poskozeni-v-chko-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z6t4zEsaNwAdLd-8IPatG8o/

MAZANCOVÁ, Eva. Stanoviska a koncepce k soustavě Natura 2000. *Enviprofi.cz* [online]. 2015 [cit. 24.03.2016]. Dostupné z: http://www.enviprofi.cz/stanoviska-a-koncepce-k-sostave-natura-2000-uniqueidgOkE4NvrWuOKaQDKuox_Z4QaZxAKPoF286iZlrc5-dg/

MAZANCOVÁ, Eva. Ustanovení zákona o možnosti omezení nebo zákazu činnosti. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2015 [cit. 03.03.2016]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/ustanoveni-zakona-o-moznosti-omezeni-nebo-zakazu-cinnosti/>

MELOUN, Ondřej. Povolování staveb na území CHKO po novele stavebního zákona. *Správa CHKO Blanský les* [online]. 2013 [cit. 17.03.2016]. Dostupné z: <http://www.chvalsiny.cz/docum/201309/20130902-171112.doc>

NOVOTNÁ, Monika; ZAHOŘOVÁ Eva. Stavba jako pojem občanského práva. *Epravo.cz* [online]. 2014 [cit. 15.12.2015]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/stavba-jako-pojem-obcanskeho-prava-96247.html>

ŠMÍDOVÁ, Lenka. Výjimky ze základní územní ochrany zvláště chráněných území. *Ochrana přírody* [online]. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, 2010 [cit. 25.02.2016]. ISSN 1210-258X. Dostupné z: <http://www.casopis.ochranaprirody.cz/pravo-v-ochrane-prirody/vyjimky-ze-zakladni-uzemni-ochrany-zvlaste-chranenych-uzemi/>

Akademické práce

BŮŽKOVÁ, Renáta. *Územní ochrana přírody a soustava NATURA 2000* [online]. Praha, 2015, 164 s. [cit. 15.03.2015]. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/150027311>

Jiné zdroje

BAROCH, Pavel. Stát chce obcím rozdat lukrativní pozemky na Šumavě. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 2012 [cit. 27.12.2015]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/stat-chce-obcim-rozdat-lukrativni-pozemky-na-sumave/r~i:article:745110/>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česká republika od roku 1989 v číslech. Chráněná území* [online]. 2015 [cit. 17.12.2015]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/36785880/32018115_0203.pdf/029e3d42-0bb2-48ac-a4a5-2ec55a41f58f?version=1.1

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptací oblasti* [online]. 2006, 40 s. [cit. 20.03.2016]. Dostupné z: http://mzp.cz/cz/hodnoceni_vyznamnosti_vlivu_koncepci

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2014* [online]. 2014, 466 s. [cit. 17.12.2015]. Dostupné z <http://www1.cenia.cz/www/node/673>

Odpověď Správy CHKO Jeseníky ze dne 29.02.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

Odpověď Správy CHKO Litovelské Pomoraví ze dne 01.03.2016 na žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

OLOMOUCKÝ KRAJ. *Zásady územního rozvoje Olomouckého kraje ve znění aktualizace č. 1 (právní stav). Textová část* [online]. 2013 [cit. 01.03.2016]. Dostupné z: http://portalup.glips.eu/ZUR/pravni_stav/A_ZUR_OK-pravni_stav_po_akt_1-text.pdf

Stavební činnost. *Krkonošský národní park* [online]. 2016 [cit. 15.12.2016]. Dostupné z: <http://www.krnap.cz/stavebni-cinnost/>

TUŠL, Ondřej. Línek (KDU-ČSL): Podporujeme lyžování v kraji. *Parlamentní listy.cz* [online]. OUR MEDIA a.s., 2012 [cit. 09.02.2016]. ISSN 1214-3154. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/programove-priority/Linek-KDU-CSL-Podporujeme-lyzovani-v-kraji-165555>

Ústřední seznam ochrany přírody. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2015]. Dostupné z: <http://drusop.nature.cz/>

Zřizovací listiny CHKO. *Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky* [online]. 2016 [cit. 02.01.2016]. Dostupné z: <http://www.ochranaprirody.cz/statni-sprava/pravni-predpisy/zrizovaci-listiny-chko/>